Масса а мехкашкара пролетареш, віашагlкхета!

сердало

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Советеи Министрий Советеи орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ШОАТТА. 8 июль, 1972 шу. ◆ № 82 (5188). Мах 2 кап.

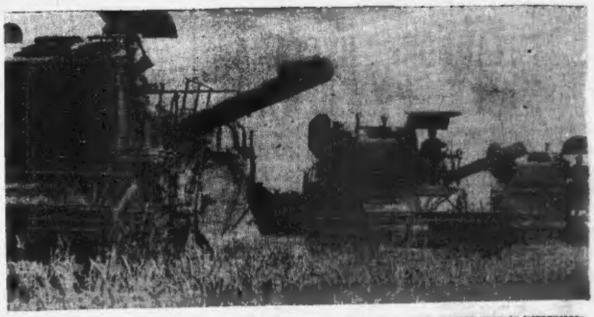

Грозненски района «Грозненски молочный» совхозе гурахьа дlадуьйна ца бола ялат чуэцара болх сихбиннаб. Ерригаш а кхаьна бола бен 47 комбайн я. Укх шера хьуьнкъам лоэцначa хана чуь... мара хьишера къахьег механизаторраша — А. Амерханова, Н. Анидалова, В. Денисенкос, кхьчар, Норма 9 гектар мара йоацача дийнахь 23 гектара тlера кlа чуэц царех хlоранне, Хlаьзлахьа 1500 соьгlа гектара тlера ха бола ялат чуйица баьннаб совхозе механизаторраш.

СУРТА ТlА: (аьрдехьара воаг тохьа) комбайнераш А. Амерханов, В. Денисенко, Н. Анидалов ялат чуэцам ба.

Л. РУДСКЕ сурт.

КЪАХЬЕГАМХОЙ ПИСЬМОШ

Советски Социалистически Республикай Союз хьаль 50 шу дизаран Нохч-Гlалгlайчен автономи віашагlъелла ах бlаь шу дизаран къахьегамен политически хьинар чlоагlа айдена накъабелх вай республика къахьегамхой.

Цар шерра социалистически кхь йоаржаьй КПСС XXIV съезда решенеш ийсlагlча пятилетке планаш кхоачашъяра. Цу яхье цlаккха ца хиннача тайпара леххлу кlира саго творчески инициатива, шоай предприятена, коллективаш хьалхара наькъа бехктокхам.

Из дерригa а къаьгга хьаьлокх къахьегамхоша партийни, советски органашка, боахама организацешка, редакцешка уйтача письмошка.

Производствена доаладеча, пачхьалкхенни общественни гlуллакаш къестадеча къахьегамхой мамогта дукхагlа кхеьеозара письмой давн бохика лоархlам беш хиннай Коммунистически парте Центральни Комитет.

Хlана социалистически демократи чlоагlъаннача а из дlакхо органашкахо тоавеча а хана къаьстта моттиг дlалоацц къахьегамхой письмоша. КПСС XXIV съезда белгала мадакхара, укх тlаккхьарча хана чlоагlа хувцабенна письмой чулоацам. Цар тlа дуккагlа уттадэ экономически а социальни а лоархlама проблемаш. Советски нах дег чура кховбехью Коммунистически партен, Советски правительствах чухьарен арахьарен политика, дукагlа хаду производства эффективность лакхъяра, рузкъана кхомбарах белха юкъе нийслу кхоачамбоацараш дlадаларан да деазарех.

Цу гlуллакха партийни, советски органаша доккха новкъостал ду производствена доал делга тоадара, карда торонаш гучаяхара, нах юкъе бу хьатана болх дикагlа віаштlехьбеккхара, социалистически законаш телхадерашца къовсам лоаттабера.

Цlаккха а дицалийта йиш яц цу тайпарча хlара письмена тlахьажа деррига кlаманна бала хоачаш вола советски саг аттпиага. Цунна деагllача тайпара шоп долензе дергдац. Из дlадийцад В. И. Ленина.

Укх тlеккьарча хана КПСС горкомашка, райкомашка, къахьегамхой депутатий Советий городскойи районнии исполкомаша, дукхагlйолча министерствай, ведомствай, предприятей, учреждений кулгалхоша дикка тоабаьб къахьегамхой письмошца бу болх граждана тlанийбелгеи. Дукхагlдола письмош, жалобаш, заявленеш отталча хана къастаю.

Партийни советски органаша эрайбахаш тоаю къахьегамхой письмошцен жалобашцен бена балха формаш. Хеттарийн жоплийн сайреноm чакхlоах кулгалдеча болхлоша.

Масала, из болх къаьстта дика віаштlехьбаьккхаб Магlалбика, Наьсарен, Шалковской районашка. Наха бахача дlа а уxаш цар дуьц СССР чурчен арахьарчен политикех, къахьегамхоша шоай письмошка дуьйца уттаду культурно-бытовой а хьалдола а дешаш къестадере де лерlараш дlадоахийт.

Цхьабакъда, цу дикъа хlана а цlендаь дlадахадац «Къахьегамхой письмошка хьажара болхи укх тlанийбелгеи тоадарех» болча КПСС ЦК 1967 шерерча соцам тlа белгалдаьха кхоачамбоацараш. Цхьайолча организацешкен учреждении къахьегамхой письмошта, заявленешта, жалобашта кхинахьа шоп лац, уж къоастаела формализм йолаш леладу. Къахьегамхой письмошца бола бара ленински принципаш телхаераш боагlача тайпара бехктанхаме езаь.

Масала, дlадаьха шера бахача наха яйтача 1.425 заявленега, жалобага, письмога хьожаш оттаьла тlехьашйтар республике. Из лоархlаме болх тесса лелабу парте цхьайолча горкомаша, райкомаша, райисполкомаша, организацеша, учреждениша. Къахьегамхой жалобаш заявленеш къоастаелга къаьстта во віаштlехьдаьккхад жилищно-коммунальни боахама Министерства чуйоагlача организацешка, дукхача кхьча учреждениша.

Цхьайолча хана замахьа къоаста ца еш а шоп ца луш а кх атта, проверка ца еш къоастае йиш йола заявленеш, жалобаш. Дукха моттигаш нийслу исполкомий, министерствай, ведомствай отделашка саг ца хьожаш письмош дукхача хана ухаш.

Моттигера органаш къахьегамхой жалобашкен письмошцен формально а тlагlоллара а хьажар бехкан долаш цареx дукхагlараш лакха леттача а централни а органашка кхухьийт.

Цхьайолча партийни комитеташа, организацеша, учреждениша кlоарга тахкац письмой чулоацам, нах дукхагlа сенагlа хаду тьежаш, жалобаш ца хилийтара де доагlар дац.

Масала, хlана а лаьгlлац квартираш дlа-юха енъарен царна ремонт ярай, торговлен бахача наха бытовой гlуллакх делга тоадарен, къахьегамен алапи теларен дешаш а уха письмош. Хlана а дукха письмош ух партийни, советски, боахама органий болх тоабеш, общественни доалахье дикагlа лорар дlадекаш, цхьабола кулгалхой гlожа ба, цар советски законаш телхаду, ахаш.

Царех цхьаккха письмо, заявлени, жалобе лертlа ца тохаш йиш яц. Укх кlезигагlа уаргйолаш хlара предприятие, учреждене, организаце болх тоабора йоасо а оза кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша.

Массанахьа а цlенкхитта тоаде деза къахьегамхой письмой, заявленей учет лелаелга, отталча хана къахьегамхой тlанийбелга. Партийни комитеташа даим тlехьожаш лоаттабе беза цу гlуллакха, из мишта кхоачашду хьежаш министерствай, ведомствай, предприятей, организацей кулгалхой отчеташка ладугlа деза.

Керттердар фуд ахча, из да къахьегамхой письмошца бу болх КПСС XXIV съезда решенеш, «Къахьегамхой письмошка хьажара болхи укх тlанийбелгаи тоадарах» болча КПСС ЦК соцамо дlадеккача тайпара тоабелга, почта чулоацам кlоарга lомабелга, къахьегамхоща белгалдоаха кхоачамбоацараш сихагlа дlадоекилга.

Тахан керттердар—ялат чуэцилга, доакъар lалашделга!

Ачхой-Мартана района «Лермонтовски» совхозе витаминни баьца хьоар хийчдара гlудалх дика віаштlехьдаьккхад. Къаьстта дика болх бу машиниста-механизатор Ш. Мирзоева, сменерча З. Хаджиевас, З. Сайдаевас, С. Макаевас, Б. Исраиловас.

Установка болх ян бу дуц хьа-... тlаххьаьх трактористa С. Устурханова. Хlаьхахьа 200 тонн соьгlа витаминни баьца хьоар даьккха баьннаб доакъар lалашдераш.

СУРТА ТlА: машинист-механик Ш. Мирзоев, болхлой З. Хаджиева, З. Саидаева.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

БАЛХАШ СИХДЕННАД

Урус-Мартана района «Гехинский» совхозе гурахьа дlадуьв ца бола ялат чуэцара балхаш сихденнад. Групповой хьисапе болх бу механизаторашца. Ца торо хулийт хана кхоаннара балхаш сигагlа чакхдаха.

Юбилейни шера хьунъкъам чудаш я 11 комбайн. Хlаьзлахьа 135 гектара тlера кlа, 90 гектара тlера мукхи, 100 гектара тlера горехи чуийцай. Хlара механизатор цlенах сихагlа чуийца балха гlерт шерда хьунъкъам. Дика нормаш тlехкхоачашъеш цар.

Механизаторашта юкъе хьалхе хьиле хьалха лаьтт Зенаев Уаlйс. Гlанара йоаргагу цун комбайна тlа нlа цlе хьимел. Ийс гектар мара ца оачо дийнахь 12—13 гектара тlера ялат чуэц цо. Дикаш цхьана болх бу цо, бархlагlча классе дешарехо Зенаев Борис.

Зенаевай тlехье ца вусаш болх бу комбайнаца Базаев Иьовсамь. Ялат чуэцаче дикача гlулакхаца белгалбаьннай водителаш Дакиев Хьуси, Маьарбиев Дауд, Зенкхиев Сайдали.

Ялат чуйица дьаьнечара чекхгулду. Цу балхах дика лоархlабу механизатораш А. Расуев, З. Джанатханов, болхлой П. Гайрбекова, М. Хаяханова, В. Денисов, Ю. Денисов.

Ц. ЯХЬЯЕВ.

СЕНАЖ—ПЛАНАЛ ШОЗЗА ДУКХАГlА

Наьсарен района «40 лет Октября» яхача совхозе люцерна хьокхаш, гулъеш, машинаш тlа дlатlайотташ деррига а балхаш машинашца ду.

Доакъар lалашдеш я Точиев Аюпа кулгалдеш йола бригада.

Совхоза кхоалагlча отделене 214 гектара тlера сенажа лаьрхlа люцерна хьекха а хьекха, 580 тонн сенаж а кийчъя, цхьоалагlча отделене ера доакъар lалашду бригада.

Ши бlаь гектара тlера хьекхабаьнах отделене ферма юкъе сенаж еллай.

Кхий тlа болх беш ялх агрегат я. Сменагlа 12—15 гектара тlера люцерна хьокх хlара агрегата, нормагlа ялх гектара тlера хьакха езача.

—Мишта лел хьа бригада гlулакхаш? — хетт аз Точиега.

—Кхашкара балхаш дlадолаьча денз ца йохаш лел тха агрегаташ. Массохк шу да бригадера цхьа саг юкъера ца воалаш оаха доакъар кийчду, — йоах бригадира.

Дика къахьеграх белгалбаьха база коллективан членаш Цечоев Йоакъап, Кулбужев Бексолта, Точиев Султан, Гарбаков Мухтар, кхыбараш.

Йоккха бетона пенаш дола сагараш я сенажах юзаш латташ. Шовзткъа метр йlаьхен, 5 метр шорен, 4 метр кlоаргеи я уж. Сенаж йоллачарна кулгалдеш ва отделена зоотехник Аниев Тумарбик. Цун блокнота тlа цхьацца кифраш я дlаязъяь, цар хьахьокх

...

Кхаь отделене 1800 тонн сенаж кийчъяь яьннай бригадаш хьакхале. Хlаьта 800 тонн мара ицар планагlа йоллa езар.

Б. ШАКРИЕВ.

ТlЕХЬАДУСАЛГА ДlАДАККХА

Ийслагlча пятилетка шоллагlча ах шера баьча балха итогаш яь республика колхозийн совхозийн фермашка.

Дукхача фермай коллективаша lалама халонаш эша а еш дулх, шура, фуаш, тха доаккхача дика толамаш даьхад. Толамие кхоачашъяьй пачхьалкхенга хьайбай продукци йохкара ах шера задани.

Царех я хьайбай ерригача продукех планал соьгlа ера задани а тlехьхоачашъяь Ведана, Гудермеса, Магlалбика, Наурски, Ножай-Юрта, Советски, Урус-Мартана, Шалковской районаш.

Цхьабакъда, кхьча тайпара сурт да Сунженски района фермашка. Дlадахача шерашка шоай деккарех дика доархlабора цу районе хьайбаш лаладераш. Бакъда, укх тlеххьарча ах шера заданеи кхоачашъяра республика районашта юкъе массарел а тlехьайнсай Сунженски район. Цхьаккха тайпара хьайбай продукци пачхьалкхенга йохкара план кхоачаш ца-ярал соьгlа, дукхача маьла продукци эшаяй цар.

Республика ерригача районаша фуаш гулдера план кхоачашъяьча Сунженски района 88 процент мара кхоачашъяьц. Геттара лохъениай цар колхозашка хьайбай продуктивность а. Совхкарча ах шераце нийсдича укх ах шера дулха хьайбаш дохкар 31 процентах, шура йохкар 18 проценти, фуаш — 17 проценти лохденнад. Иштта тlехьабисара бехказа бола пхьекха а бахьан дац цар.

Эгара дукхагlа хьайбай продукташца республика lалашъе езаш я Грозненски район. Цхьабакъда, во а кхоачашъьц шоай задани.

Цу шин района (Сунженски Грозненски) хьайбай продукци йохкара шоай заданеш кхоачаш ца ярах пачхьалкхен декхар тlадисар республика хьайбаш лелладераш. Дlадахача ах шера яьча балха итогаш хьахьокх дукхача фермашка йолаш йолча резервех бизза пайда ца ийцалга.

Пачхьалкхенга хьайбай продукци йохкара план тlехкхоачашъяра мел эшар долаш да республика боахамашка.

Хьайбай продуктий пачхьалкхенга йохкара 1972 шера хьалхарча ах шера план кхоачашъяра 3 июлега

СВОДКА

[illegible] соьгlа [illegible] а тlаь лоархlац ах шера план проценташца

	Хьайбаш	Шура	Фуаш	Тха
Ачхой-Мартана	105	75	105	135
Ведана	145	—	135	128
Грозненски	77	98	102	125
Гудермеса	109	104	132	136
Магlалбика	101	100,1	133	101
Надтеречни	94	100,6	122	153
Наьсарен	98	101	114	111
Наурски	107	118	123	100,3
Ножай-Юрта	108	—	101	135
Советски	108	—	112	121
Сунженски	75	77	88	96
Урус-Мартана	107	100,2	100,9	141
Шаьла	61	100,7	100,0	155
Шелковской	121	117	161	110
г. Грозный	—	100,0	—	—
Республике гlолла	94	95	102	109

ЛОАРХlАМЕ ГlУЛАКХ

Хьайбай боахам дlахо дегlабоалабара дош доагlаш терколлду КПСС XXIV съезда решенешка. Лоацдеча хана бахача наха чlоагlа эша дулх, шура, кхыйола продукци мамогта дукхагlа еккха еза. Тlаккха мара боьжонца lалашбулургбац баха вах хьайбай продукцена.

Вай республике дийна долаш эзача 1975 шера 38 эзар тонн дулх даккха дезаш да. 1970 шераца нийсдича 43 процент дукхагlа хул из. Шура 119 эзар тонн йохкаргья е 1,5-зза дукхагlа, тха — 2626 тонн е 13 процент дукхагlа.

Хьайбаш, кор тlара оалхазараш дебадарга хьежжа кхоачашдулургда из. Укхаза керттердар республика колхозий, совхозий доакъара база чlоагlъяр да. Цо торо кулийтаргья хьайбаш дебаде, совъаргъяп царгара хьайоаккха продукци.

Доакъара база віашаlйолларен чlоагlъярал дукха болхаш даьд республика колхозашкен совхозашкен. 1971 шераца нийсдича укх шера доакъара культурни дlайийна лаьтташ дукхагlа да, дикагlа хьийкъай уж. Дукхка а дукхагlе дlайийнай цкъа дlайийча дуккхача шерашка тlеюйла баьнаш. Дукхача шерашка пайда ийбе йиш хургйолаш 226 гектара тlа культурни даьгlенаш віашагlъехкай. Ер шу чакхдалалехьа кхы тlа а 1030 гектара тlа культурни даьгlенаш віашагlйохкаргья, хlаьта 1262 гектар даьгlенашка бlи тlабалийтаб.

19 июне 1972 шера республике задани 215700 тонн йолча ерригa а lалашъяь йол 30028 тонн мара яцар е планах йоагlачох 14 процент. 26 июне 3174 тонн витаминни баьцa хьоар даьккхад е планах 26 процент. 63,6 эзар тонн сенаж кlоаг чу еллай е соахка укх ханаца кийсдича диазза дукхагlа. Къаьстта дика доакъар да сенаж. lхьабакъда, хови кийчъе еза из. Районагlа из доакъар тийлача дукхагlен хьаьнагlен хул лоахангара йоаккха шура.

Белгалдаккха безам ба са — доакъара база чlоагlъяра гlулакхаш массанахьа ихьетарра дика лелац. Аьлча а, цхьаболча колхозий, совхозий кулгалхоша, специалисташа тесса леладу из боккха лоархlам бола гlулакх. Къаьстта йол кийчъяра болх во віаштlехьбаьккхаб Сунженски, Грозненски, Наьсарен, Ачхой-Мартана, Магlалбика, Надтеречни районий боахамашка. Хlаьта Шlаьла, Урус-Мартана, Сунженски районий боахамашка къаьстта во лел витаминни баьца хьоар даккхара гlулакхаш. Цу районашка юртбоахама техникага цхьаи сменагlа мара болх бейтац. Віллла болх ца беш латташ дукха доахийт агрегаташка.

Къаьстта во йоакхо ю доакъар кийчдера Сунженски районе, толашагlйола технологи балха юкъехкхаьаа. Доакъара дlайийнача культурашта юкъе дукхача шерашка тlаюола баьцаш 4 процент мара яц. Иштта люцерни горохи дукхагlа дlера деш хlинадац.

Доакъара культурай хьункъам лакха хилийтара 160 эзар тонн органически удобрени тоха езача 62 эзар тонн мара техац. Дукхача шерашка хьайбаш доажаде йиш хургйола даьгlенаш кийчъярен царех бизза пайда ийбарен гlулакх эсана лел Сунженски районе.

Ерригa а 10,8 эзар тонн сенаж кийчъе еза районе, цхьабакъда, 28 июне кийчъяр 4802 тонн мара яц е планах 44 процент. Витаминни баьца хьоар планах доагlачох 11 процент мара кийчдаьдац, хlаьта йол кхы а кlезигагlа lалашъяьй. Йол йокъяра толашагlйола технологи балха юкъеккхулац.

35—37 градусал соьгlа ше йlовхлургйоацаш сихен айкхан лаьрххlача кlоагашка чуйолла еза сенаж. Нагахь санна сенаж 40—42 градусага дlакхоачаш йlовхлойя хьоакъал лохлу, талх из. Сенаж хоршашка йоллара болх технологе дlа ма деххара 3—4 дийнахь йистебаккха беза. Хlаьта мишта кийчъю сенаж Сунженски района боахамашка?

XX партсъезда цlерагlча колхозе цхьаи харша чу бlаргчача бетта (17 мае денз 17 июне кхаччалца) сенаж чуеллар. Хlаьта харша чура сенаж 60—70 градусага дlакхоачаш йlовхъелар. Кхы дикагlа кийчъяц сенаж XIX партсъезда цlерагlча колхозе а.

Доакъара база чlоагlъяран дlахо хьайбай боахам дегlабоалабаран хьакъехьара КПСС Нохч-Гlалгlай обкома шоллагlча пленума соцам кхоачаш ца бу колхозий, совхозий кулгалхой, специалисташ цlенахаштта бехктокхаме оза боагlа.

З. БАКАЕВ,

Нохч-Гlалгlай юрта боахама Министерства воккхагlвола зоотехник.

КПСС ГОРКОМА ПЛЕНУМ

Самардийнахь хиннача КПСС Магlалбика горкома пленуме дийцар партийни билеташ хувцарца дувзадена районни партийни организацена хьалхашка латта декхараш.

Докладчика — парте горкома хьалхарча секретара Д. П. Савькоe, пренешка къамаьлаш даьча «Малгобекнефть» НГДУ парткома секретара П. Бусева, «Алхан-Юртский» совхоза парткома секретара И. Барахоева, Магlалбика бурувтохара балхий управлене партбюро секретара Ф. Щукина, «Ингушский» совхоза парткома секретара М. Гунoева, кхьчар йоахар, кастта дlадолалургдола партийни документаш хувцилга Магlалбикерча коммунисташа боккха политически лоархlам болаш гlулакх лоархl. Цар белгалдоахар, партийни документаш хувцардолаш хиларца дувзадена баш болча организационно-политически балха малах сенах латт аьлча, КПСС ЦК майски Пленумо нов. Л. И. Брежнева яьххача тайпара, из эгара хьалха коммунистий хьинар, инициатива, дисциплина кхы а лакхагlа айярах, коммунисташ хьалъеча ерригача участкашка цар авангардни лоархlам чlоагlбарах латташ хилар.

Пленумо дакъа лоацаш хиннараша белгалдоахар, партдокументаш хувцара кийчо ярой из чаккхдаккхарои КПСС Программаи Уставои дlадехараш диззa кхоачашдергдолаш коммунисташ хьалхехебара новкъостал дергхилар. Къамаьлаш даьраша партийни документаш хувцара дешаш яйхха дувзар планови заданеш ийслагlча пятилетке тlайийна социалистически декхараш толаме кхоачашдара хьакъерча практически декхарашка.

НОВКЪОСТ ФИДЕЛЬ КАСТРО ЦlАВАХАР

МИНСК, 6 июль. (ТАСС). Куба Коммунистически парте Центральни Комитета Хьалхара секретарь, Куба Республика Революционни правительства Премьер-Министр новкъост Фидель Кастро Рус уккхазара цlавaха аравальлар.

Куба Республика, Советски Союза, Белорусски ССР пачхьалкхий байракхашца егача аэродроме веза хьашен цунна улувбаьнна баьха нехи накъабоахаш вар КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, Белоруссе Компарте ЦК хьалхара секретарь П. М. Машеров, КПСС ЦК секретарь К. Ф. Катушев, БССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Ф. А. Сурганов, БССР Министрий Совета председатель Т. Я. Киселев, кхыбола официальни нах.

Летин майдан тlа сийлаъ ха оттадир. Фидель Кастро сийлахьча хан начальника рапорт хьа а ийца, пул тlехьагlа П. М. Машеров, Ф. А. Сурганов, Т. Я. Киселев улув а болаш, советски тlемахой стройна хьалхашка гlолла хьал-lо тlехьальар. Куба Республика, СССР, БССР пачхьалкхений гимнаш лекхар.

Самолета лоамена юхе везача хьашаца дег тlера lадика йийцар П. М. Машерова, К. Ф. Катушевa, хьаьший накъабоха баьккхча кхыбола новкъостама.

Массехк минута яьнначул тlехьагlа Гаванагахьа бухь бийллар лайнеро.

АХНАН БАЛХАШ ДЕЧА КЪАХЬЕГАМХОШТА ЛАЬРХlА ПЛАКАТАШ

СССР кхьаь 50 шу дизаран Нохч-Гlалгlай автономе 50 шу дизаран къахьегама кердача толамашца накъабахар дуьхь укх дlайхача деношка тlагlертта кхьовсам лоаттабеш ба ордел лелача вай республикера къахьегамхой.

1972 шерен ийслагlча пятилеткан заданеш ханал хьалха кхоачашъяра республика къахьегамхой оарцагlбахара гlулакха тойтара агитацех пайда дикагlа эцар дуьхьа КПСС обкома пропагандаи агитацеи отдело а Заболотный Ивана цlерагlча типографе а эрсий, нохчий, гlалгlай меттала хелатеха арахийцад ерригa а лаьрхlача 110 эзар экземпляр тираж а йолаш дола тайп-тайпара плакаташ.

Царех тайп-тайпара чулоацам болаш итт плакат лаьрххlа республикерча юрта боахама болхлошка кхайкаш да. Цар Нохч-Гlалгlайчен ахархой тlахьех шоай декхар сийленца кхоачашдара, лоацчача хананшкен ца дойташи ялаташ чуэцара, юбилейни шера Даьхенга 144 эзар тоннал кlезигагlа доацаш ялат дохкара.

Доакъарий чlоагlа база — хьайбай продуктивность лакхъяра лерд. Цудухьа царех цхи плакат ахханара балхаш сихденнача укх деношка доакъараш кийчдара тlайийца социалистически декхараш тlагlертта кхоачашдеш боахкача республикерча хьайбаш лелладерашкен механизаторашкен кхайкаш да. Плакаташа тlахьех 1972 шера гlожа доакъараш 420 эзар тоннал, сенаж 60 эзар тоннал, баьций витаминни хьоар 15 эзар тоннал кlезигагlа доацаш кийчдара. Къаьстта плакат да республикерча хьайбаш лелладерашка кхайкаш.

ХАФЕЗ АСАД МОСКВЕ КХАЬЧАВ

КПСС ЦК-ас, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо, Советски правительства ехаргlа официальни визитаца 5 июле Москве кхаьчай lарбий социалистически возрожлене парте Генеральни секретарь, Сирийски lарбий Республика Президент Хафез Асад керте латтa Сирийски lарбий Республика партийно-правительственни делегаци.

Сирийски lарбий Республикан Советски Союзен пачхьалкхений байракхашца егача Внуковски аэродроме хьашашта накъаболххар КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь А. П. Кириленко, кхыбола официальни нах.

Накъабаьлхараштa юкъе бар Советски Союзера Сирийски lарбий Республика посол Джамиль Шайя, цхьадолча lарбий мехкий дипломатически представительствашта керте латтараш, московски вузашка деша бегlа сирийски студенташ.

Герзашларча низий кхаь тайпая латташ сийлахь ха оттадир летин майдан тlа.

САР президента сийлахьча хан начальника рапорт хьайийр. Шоайла доттагlая долча шин мехка пачхьалкхений гимнаш лекхар.

Советски тlемахой стройна хьалхашка гlолла хьал-lо тlехьальар Хафез Асади Н. В. Подгорныйи.

Хафез Асадага, САР партийни пачхьалкхени деятелашка дег тlара моаршах хеттар Москверча къахьегамхой викалаша.

Аэродромера Кремле шоана къоастаьча резиденце дlабедар хьаьший.

(ТАСС).

ПАРТИЙНИ ВАХАР

АГИТАЦИОННО-КХЕТАМА БОЛХ—КХАШКА

«Ялат — доллача хIамаи корта ба» олаш да. Из хета а деш. Грозненски района кхашкарча къахьегамхоша шоай деррига низам тIадохийт керда хьадалыва ялаташ шоай ханнахьев ца дойтаци чуэцаре.

Ялаташ чуэцара балхаш дика лелита дуккхача хьале механизаторий коллективаш: дика вIаштIехьъякна, барт тайна хиларах, политико-массови болх хай тIа дика вIаштIехьбаккхарах тийша да. Цу дешашта массаза а чIоагIа уйла тIайохийт парте райкомо.

Июнь бетта юххье районни семинар хилар боахама кулгалхой, царел соагIа шига бар механизатораш, политинформатораш, агитатораш, лекторски группай кулгалхой, культура болхлой, ялатаи чуэнача хана юртарча механизаторашта ловкъостал де дезаш бола промышленни предприятешкара шефаш. Семинаре дийца доаш ялаташ чуэцара кийчо йоах дар. Гулбеннараша опыт шоайла дIа-хьа ийнар, кхашка массово-политически болх мишта бе беза хьийхар царна.

Цу тайпара семинараш йир ерритача колхозашкеи совхозашкеи. Парткомаша отта а кь чIоагIбе ялаташ чуэцачей доакъарш кийчдечеи беча массово-политически балха мероприятеш, моральни материальни поощрени яра гIулакхаш. Уж хIара механизаторта дIадовлийтад.

Кхашка беча политически балха тIа йоккха моттиг дIалоци кхьоп гойтара агитацеи. Ялаташ чуэца эттара хьалхаиа агрегаташ ираялараш гойтара агитаци кхы мел эша хIамеи а дIале кийчйир кхашкара станаш. Цу гIулакха партийни организацешта доккха ловкъостал даьд парте районни комитето, ялаташ чуэцара хетаяь дуккха листовкаш, плакаташ, лозунгаш, тIакъехамаш районни типографе кепа а тохийта.

Кхашкарча станашка, агрегаташ тIа хьаллийтта лоадж социалистически деккараш, лозунгаш, СССР хьаяь 50 шу дизара дахе доаггIача тайпара накъалахара тIахьехаш бола плакаташ. Царех цхьанне тIа йоах: «Комбайнер, диц ма делахь! Нагахьа сайна квадратни метр тIа чу ца эшаш Iа цхьа ка битача, хIара гектара тIера 8—10 килограмм ялат довлга». Вокх плакато автомашинаш лехкараш тIахьех кузовах бокъонца кийчъяьа, чуэнача хана ялат доражара. Кепа а тека кхашкарча бригадашта дIадийкъал «Ялат чуэцар лелам» яха бюллетень. Цу тIа дIаязъю комбайнерашеи ялаташ дIаухьача машиний водителашеи лелаеча ерхье хIара деккара итогаш.

Дайнахь шоашта оттаяь заданеш хаддаза кхоачашъеш бола хьалха латтача механизаторашта кхы тIа а ахчан премеш тел, хIаьта социалистически яхье котъбьинарашта цIе вымпел ду комбайна тIа а автомашина тIа йогIа. Центральни усадьбашка хьалха латтарий сийна къахьегама сийлен байракхаш уrгIо-кийт. Кхашкарча станашка цIаташ оттайнай ялаташ чуэцача дика болх бераи дуваш йола «молнеш», «къахьегама листокаш» хьалъетта.

Яхье котбьинарашта поощрени яра «Заветы Ильича» яхача газета районни Сийлен доска оттадаь. КПСС района бюрос яьа решенегIа цу тIа дIаязбу шоай дийнахьара нормаш 150 а кхы тIех а процент кхоачашъеш бола механизатораш. Цу хьакъехьа хоам бара парте йохьийт лаьрахIа типографе кепа а тохийта хоза кийчъяь парте района секретарей райисполкома председателей кулгаш тIадола телеграммаш.

Ялаташ чуэцаш латтача юкъагIа парте района пропаганде отдело Нохч-ГIалгIай оппти станшна цхьацца дуккха листовкаш воахеха лерхI хьалхалаттача комбайнерий, агитаторий, политинформаторий, халкъа тIахьожама группай, партийни группай балха опыт юцаш.

Политико-массови болх дика вIаштIехьбьаккхаб ЦхьоалагIча мая цIерагIча колхозе, «Грозненский шурий», «Горячеисточненский», «Ермоловский», «Атагинский» совхозашка.

Ялаташ чуэца лоладеннача хьалхарча денношке а деш болх дикагIа баьна белгалбьенна ба комбайнераш «Атагинский» совхозера Алиев Махьмод, Ваширов Муза, Ленина цIерагIча колхозера Эльмурзаев Асу, «Горячеисточненский» совхозера Лопаков Василий Хасбулатов Салеи, ЦхьоалагIча мая цIерагIча колхозера Саидов Абу-Сульяни Делиев Баулини. Цар хIара дейна пишша-кховкка норма кхоачашъю. Уж берригаш «Заветы Ильича» яхача газета районни Сийлен Доска тIа баьхаб. Царга яхьийтай КПСС райкомей райисполкомей телеграммаш.

Механизаторашта беседаш ю, информацеш тел, керда газеташ журналаш деш агитатораша. «Атагинский» совхозерча Алиев Саид-Ахьмада — бригадира, Хагаев Шахида — агронома-семеновода, Гайтамиров Ширвани — комбайнера, № 1 йолча шурий совхозерча Петр Иванович Левушкина, Хусейнов Махьмада, № 2 йолча баьцадарий-шурий совхозерча Логвиненко Владимира, Топкий Тимофей Тимофеевича, ЦхьоалагIча мая цIерагIча колхозерча Жуков Владимира, Сычева Людмилас, Веткина Зинаидас.

Дерригача боахамашка халкъа тIахьожама группаш а хаина партийни группаш а вIашагIъеххай. Цар деккар да ялат дика чуэцарга хьажар, ялат доадарцеи лечкъадарцеи къовсам лоттабар.

Партийни группай болх дика вIаштIехьбьаккхаб Грозненски шурий совхозе (партгрупорг комбайнер Николай Дмитриевич Акъалов), № 2 йолча баьцадарий шурий совхозе (партгрупорг шофер М. М. Осауленко).

Дерригача боахамий кхашкарча станашка болх беш а механизаторашта дIайха доа хIама кийчдаш йола кухнеш. ХIаьта станашта гаьна балха боахача механизаторашта ялаташ хьоккаш латтача дIаххуьль даа хIама.

Кхашка балха боахача механизаторашта культурни тIулакхаш дера района культура отдело мероприятеш кийчъяьй. Концертни группашк лектораши шийла а болаш агитбригадаш ухаргья, кинофильмаш гойтаргIа.

Грозненски районе Грозненски шурий совхозерча совхозрабкоопой хан-ханнахьа автолавкаш ухийтаргьа ялаташ чуэцаш латтача, тIакха цу чура шоашта саготта эшаш дола товараш эца йиш хургья механизаторашка.

Ялаташ чуэца болабенна районе механизатораш кийча ба СССР хьаьи Нохч-ГIалгIай АССР автономен 50 шу дизара сийна тIайица социалистически деккараш кхоачашде.

В. ЕВДОКИМОВ,
КПСС Грозненски района инструктор.

ЛЕКТОР ЦIАГIА ЧУВЕНАВ

...СоагIапча, бахача деза, хетаргахьа, дицъургдоацаш дег чу дикад из ди. Граждании сходе гулбелар нIайбенна къоаной а, моллане-кхах чо баланза бола нагирхой а. Долче, дуваш оттадаь доаш массанена а хьашт доаши хинна хиннад-кх. Гулбеннараш дегаш тIоадьина бар, цхьабакъда цу цхьан хенна цIенхаита а яр цар юдьмараш. Цига ала хийдача шиь деша уйлаеш ва аьнна хеталора хIаравар. Халкъа дег чу дужаргдола доаш... Лоаман наха юкъе массаза а низ болаш хинна из. Цу дийнахь сходе дийцар Iадатахи шариIатахи юкедисача вона гIулакхех, дерригача халкъо цхьана тIаэцанза даргдоацача гIулакхех.

Цу тайпара сходаш хиннай республикерча нах мел бахача моттигашка. Цига тIайийора лоаппа решенеш, цар тIа белгалйоахар хIара юртен болхлой поселкен вахара дика е во а оагIош. Сходашка хеража а керда прогрессивни традицеш чIоагIъяра, боккха болх беш я, сходий решенеш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабеш а я комиссеш. Цу тайппара, активисташа партийни организацешта ловкъостал ду бахача наха советски патриотизмаи пролетарски интернационализмаи, къам шийн доазонел чухьа чулестара гIулакхаша машаи хургбоацача уйлаица кхетам балара.

СССР хьаьь 50 шу дизара кийчо еш хиларца дувзаденна Нохч-ГIалгIайчен городашка, юрташка, станицашка чIоагIбеннаб пропагандистски агитационно-массови болх, сийлахьча юбилейна хетаяь тайп-тайпара мероприятеш чакхйоах. Царна юкъе — граждании сходаш. Интернационални кхетам балар — цу сходашка леча къамаьлий керттера темаех цIеI. Комиссе отчет тел къахьегамхой бIарчача цхьан дезале шоаш хилара уйла вIаштIехьъяккхарах легIайоалларах тIаберзабаь беча балха хьакъехьа.

...Сержень-Юрт яхача нохчий юртара сайре. ЦIей-ноахой шоай цIагIа дезар даь а баьнка, лоаллахарча цIагIа гулбелар. ЧIоагIа раьза хинна ва лектор — юртарча школа хьехархо Тахиев Шарпудин: берриге лоаллахой юха а боллоачи Дагаев Якъуба цIагIа гулбеннабале. ТIаккха цар теркам тIаозаш хиннай хьона интернационални нравственни кхетам баларах. Iилманеи техникенеи карагIдьинарех яь беседаш. Тахан арIаьара вIашагIккетар да.

Цу дийнахь Курчалой яхача юрта Ухманов Джаара цIагIа гулбелар боккхий нах. Цар дехар дарах хьехархочо Осмаев Хож-Ахьмада дийцар дьино дувцача харц хIамех тешарех доалача вуламах. Лоаллахарча улица тIа, Магомадов СаIида цIагIа гулбелар нагирхойи ниийсбенна нахи. Хьехархочо Юхтина Юлияс царна дувш социализм хьалъенI советски халкъа карагIдьинарех.

Массане дакъа а лоацаш, сакъайла багIа а ца безаш хул беседа. Лектора дийцар шоай республика, района, Курчалой нахара, шоай опытацара масалаш юкъе а уттадеш дIахоачашду шеш.

ЦIагIара цу тайпара лектореш тханнига дуккхьашкха хулаш 8 шу хьалхагIа хьахиннай Шалда районе. ХIаьта хIанз из я Нохч-ГIалгIайчен коммунистий массово-политически балха эффективни формаех цIаI. ХIанз республике болх беш я 3.400 цIагIара лекторий.

Тхо даха моттиг, ховш ма дарра, лоамаш долаш я, хIаьта лоамара дуккагIйола юрташ культура йоккхайча центрашта гаьна яда.

Шоаш йолга хайташ я тIехьайиса традицеш а. ХIаьта уж сов чIоагIа чуенна хиларех пхьаьщайолча моттигашка сел ваь яхача тайпара атта я дац кхалнахи маIа нахи, къоаной а нагирхой а цхьана вIашагIтоха. Из терхал а деш, партийни организацей теркам тIаберзабу оаха наьха дегаца кхоабалъергйолча, хьашт хулийтаргдолаш йолча массово-политически балха формаех пайда эцара. Практика бакъдаьд цIагIара лекторешчIоагIа лоархIаме хилар.

Цу тайпарча лекторей керттера деккар — бахача наха коммунистически, эггара хьалхарча аргIаьна интернационални, атеистически, правови кхетам балара болх бар. Лектореша ладугIа ухараш — уж ба вахача метте массе тайпара ийсалу хьалаш бахьан долаш клубе е красни уголоке наг-нагахь мара ца хулаш бола нах.

ХIара лекторе гIадлайча а бетта цкъаззеи цкъаза кхы а дуккагIеи лекцеш (хIанз лоаман наха шоаш «цIагIара беседаш» аьл нарех) еш. Лоацца аьлча, хьалхенка латта деккараш кхоачашдера тIаберзабаьи оперативни хул цIагIа беш болх массово-политически болх.

Юххьанца шерра дIадоладар дацар хIама. ГIулакх дийка тоадалар шоай лекцешка ладугIа ухараш активисташта гаргагIа байзачул, цар хаиаш, знаней боарам, духовни хьашташ теркалде уж баьиначул тIехьагIа. Наха лааргIа дикка шерйиш «цIагIарча беседай» тематика. Гойтара средствеш а магьехульла яьлар. Беседа дика хилча, мишта йода ца хоаш дIайода ха. ДуккагIча хана чIоагIа дискуссеш йолалу — гуччахьара, ма дарра дувцаш. Наха хозахетдаь мича аьнад цу тайпарча вIашагIкхетарех «цIагIара беседаш».

Лекторей методически центраш а хиниа дIаэттай школаш. Парте райкома уж духтIоалл лекцей тематикана, шоай чакхдаха дезача гIулакхашта «Знание» яхача общества организацешца дагавол. Цо ловкъостал ду сеготагIа дола дешаш юкъагIа на а дуташ, цкъа хиначул тIехьагIа беседа е лекци цIаьха юха хилалехьа аудиторена хьашт дола хIамаш дизагIа кхоачашде. «ЦIагIара беседаш» кулача хьало ше йиш хулийт нагга шоашта эттара чIоагIагIа дагадоалаш [illegible], дуккха [illegible] чуболча клубе чуэнн коллагIйола дуца е хетта лоархIдергвоа [illegible] дола дешаш гIоттала а. [illegible] цIагIа а декхахочун цIагIа [illegible] дуца ма деррен [illegible] а [illegible] меттел къамаса а [illegible] лекторе.

Дуккха къамаш дехача Нохч-ГIалгIай АССР хьалашка бе-беча шерашка ноллагIйола деккараш кхоачашдарца дувзаденна нах бахкача беча политически балха тайп-тайпара формаш хьахиннай. Къахьегамхой баххача моттиге беш бола политико-массови болх наха коммунистически кхетам балара эттуш болларгIа йолча хаьнех цIа! сийна лоархIаш оаха.

Тха укхаза белгалдера система дьахиннай. Цун керттера дакъа — шоай районерча къахьегамхой цIеношка партийни, советски, профсоюзни болхлоша каст-каста докладаш яр. Кулгалхой юкъерчал доацаш цIоаш нах бовча болхаш-боагIаш хиларо йиш хулийт наха дагалатта проблемаш кIоергагIа йовза, кхоачамбоацараш хьагучадедеи уж шоай ханнахьа дIадахеш.

Эггара хьалхавоалча иштта болх дIаболабир КПСС МагIалбика горкомо.

Цу тайпара вIашагIкхетараш эггара хьалха СоагIапча хилар.

Цига яха араллехьа евенга группа, бакъдар аьлча, шеко йолаш яр: хьагулдургбий-хьоагI СоагIапча баха нах, цар тешам болийта а корта бола гIулакхаш царна тесса а вIаштIехьдаргдий-хьоагI? Цар а кхоьре а дешаши хозахетдаь сакъуэдацар. Цкъа боагIаш районера массеи иттаи кулгалду болхлой цхьан хенна юкъа байнар — массаза а хулаш хIама мичад. Цхьабакъда, ле ца лелаш лош сагот хиннадар из. Района кулгалхой шоайнига бахкара — аьлга тахара, къахьегамхошта чIоагIагIа дагалоатийча лешай йоакхо рага лоархIаш бор царна баха наь.

Гаттара садайнача хана, тьаьша-да везаш тIаьнача СоагIапчарча наьха Iадика а дийка, района кулгалхошка итогаш йоа хIаьта чакхдьиначa вIашагIкхетара.

Хетарашта дIа-хьа дагабоалара хьахьехар, вIашагIкхетара кийчо ю дешалла а, дола хIама тергалдеш дола хIама белгалдаь ха хилар. Хьагучадаринечех, цхьабараашта йишъяпа хиннай шоай хьамаьл де дезача наьха тайпан цIерши, воккърна наьтка мара дагадагIанер беседашки гIеттадаьь дешаш, тийнача предложенеи, хьехамий, дехарий чулоацам, кхоалагIчар дола хIама блокнота тIа дIаяздаьдар, вола хIама дагадоагIар, цхьабакъда, цу материалах дIахо дергдар фуд хилар.

Путевкай-информацей бланкаш кийчъе лаьрхIар бахача наьхана вIашагIкхетар бахе аьнна кийча массаза бола вIашагIкхетар хургдолча фусамаь тайпан цIина ад[illegible] хIаьта [illegible] теме тIадергйоа. Путевка-информацена тIехьашкарча соагIо тIа [illegible] хаттараш, предложенеш, жалобаш дIаязде. Цу тайпара [illegible] цул тIехьагIа горкоме [illegible] хIаьта [illegible] къахьегамхой тайпанча предложеней лоаргIа [illegible] беха наха хьайтар [illegible] уж газета тIа кепатох.

СоагIапча хиннача [illegible] тIехьагIа яхача юрташка бархIаза кхы а хиннаб. ХIара йодача группаца кулгалдеча болхлоех 30—40 саг хулар. Бахача наьха 600-ега кхоачаш нах вIашагIтоххар. Из болх беча хана района кулгалдеча болхлошта семинараш вIашагIа я эккха цига лекцеш ешар бахача наьхаца дIахо ергдолча политически беседай темаш юкъе.

Лакхе белгал ма даккхара, беседаш йолча дена даь хаттараш, тайина предложенеш, жалобаш КПСС МагIалбика горкоме лаьрхIа Iомаю, вIашагIтох, хIаьта цул тIехьагIа царех це доагIаш дайта дIа-юха йохьийт. Дуккха предложенеш парте горкома пленумашка, городской Совета сессешка йийцай.

Парте МагIалбика горкома опыт хIанз республика ерригача районашка (раьинахьа) ца Iеш, хIахо кхы тIа йийтий я яьй. Наха къоабалъеш тIаийцаи хан-ханнахьа еша я тханнига къахьегамхой цIенашта чу а ухаш кулгалдеча партийни, советски, боахама болхлоша ю политически беседаш доклад. Къахьегамхошна юкъерчал доацаш гIулакх лелаеро йиш хулийт наха дагайоалка проблемаш кIоаргагIа йовзе, кхоачамбоацараш хьагучадахаи шоай ханнахьа уж дIадахеи. Цхьа бакъдолаш дац цу тайпара вIашагIкхетараш хилча Iалашнте дукха нах гулдуш хилар.

Нохч-ГIалгIайчен климатически хьалаша йиш хулийт дуккха хIама ца эшаш бIаьччача шера клубашка, культура цIенош, кьаьчи уголокашка чу а боаца багIа. Аккхаюа агитплощадкаш, киноплощадкаш, стадионаш, майдаш, проспекташ, улицаш, доккайча цIенош новш, юрташкара гаьний скверраш — уж массеи а цIейш деадени торжественни мероприятеш чакхйоахаш йола моттигаш я.

Эггара хьалхаоа улиций цIейш хилар Нохч-ГIалгIайчу кхо шу хьалхагIа. Цхьабакъда цига дакъа лоацаш хаинарча тахан а тIехьа ше ма дарра дуаш цу торжествай хьакъехьа лоархIаме, чулоацам кIоарга болаш дола гIулакх ханахьа дийлаш. ХIара шу тайпара цIей творчески маIан долаш доландаь лоархIаме а ду улиций цIейш. Цудувьа доккхалеши гIадбахаи яхаш доаши хул каст-каста: «Тахан вай улица тIа цIей да!».

Ленински, Заводской, Октябрьски, кхыча районешка улиций цIейш деэдалга юкъьанна мемориални маIан хиларца белгалдоа[illegible] «Улица тIа балача вахар», парте комсомолен ветеранаша, къахьегама, граждански Сийлахь-боккхача Даймехкан тIемий ветеранаша дийцад улицех тахха цIераш ярй вахарахи гIулакхаш, улица шийн а цига бахача дуккхача наьха а вахарерча доагIха хIамагIарча событех.

«Улица цIей» доккха маIан долаш да. Лоацца аьлча, цIей улица тIа даьлча, шийн чулоацамна цига мел баха нах тIаоз но — кхувш боагIарашкара баьина пенсионерашка кхаччалца. Цудухьа доккха хьаькъал, творчество эш цу тайпара цIей сакъердаме, чулоацам дика болаш, кхетадергдолаш хилийтара.

Улиций, болхлой поселкий, микрорайоний, юртий, городий, республикерча бIарчача районий цIейш дездеча хьалхалаттарашта хIанз аттагIа да бола бег опыт Iоеш ьынна, кIезига а Iоаьяш. Цул соагIа кIезига яц кхоллаваш хара дегалувацара, тоханаш дера йола тоеенаш а.

Республике шера яьжа иштта юрташкарчеи городской, районашкарчеи къахьегамхой доттагIала декадаш, массеи тейпеи цIейш, интернационални доттагIала фестивалаш. Уж чулоацам дика болаш сакъердамеи чакхъяьд. Цу декъе кIезига тIамаш карагIаьинадаи Нохч-ГIалгIайчен юрташкеи городашкеи бахача наьха доттагIала дIахо чIоагIдара, царна интернационални кхетам болара а низ а, а хьинар а, а творчески инициатива а кхоеш боалача меташкарча культпросветболхлоша.

Лоаллахарча районашкарча а шефски бувзамашца юкъаенна йолча моттигашкарча къахьегамхоша яхь лелаю пятилетка хана хьалха кхоачашъяр дукха, производственни опыт шоайла дIа-хьа ийцар, боахамен культура гIорсаш хьалдара вIаши ловкъостал ду. Цо дIаьхий ду юрташка а, иштта городашка а баьхача наьха духовни вахар, чулоацам деддагIа болаши сакъердаметIеи хулийт из.

Дукха ха йоацаш хиннача КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пленуно шерра дийцар парте XXIV съезда решенешца хьежжа идеологически болх дIахо чIоагIбара проблемаш. Пленумо массане а хьахарра белгалдьаьккхар, республике бахача наьха коммунистически кхетам балара беча балха тIа кхы а лоархIамегIа йола моттиг дIалаца езараш цIагIара лекторешиь, граждании сходаш, къахьегамхой цIенашка еш йола кулгалдеча болхлой выступленеш, районий доттагIала декадаш, марсен тоеи цIейш, улиций, поселкий, микрорайоний цIейш хилар. Из деккар кхоачашдера къахьегамо я хIанз тха республикера парте идеологически бIухой йоккха отряд.

Хь. БОКОВ,
КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретарь.
(«Советская Россия яха газет»).

Машиний низ болча тамаша дежадир бIарг ма кхоачча дола Ставрополья кхаш. ТIа-тIа сихлуш латт ялаташ чуэцара балхаш. Ши миллион соагIа гектара тIара ца бола ялаташ чуэца дезаш ба краера ахархой. Итт эзар гаргга комбайн арайьхихей кхашка.

БархI эзар тонн, планал дикка соагIа, ялат дохкаргда пачхьалкхента Нефтекумски района «Каясулинский» совхозо.

Юххьанца ялаташ чуэцара балхаш дика дIадоладеннад. Цхьан дийнахь хIараие 400 центнер соагIа кIа оард дуккхача комбайнераша.

СУРТА ТIА: ялат чуэцаш латт совхоза кхашка.

К. ТАРУСОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДИКА КЪАХЬЕГ ЦАР

КIезига бац Гудермеса района «Кавказ» колхозе хьажкIий дика хьувкъам кхебара говзанчаш. Цудухьа дика хьахиннай цар 400 гектара тIа дIайийна хьажкIаш.

Массарел дикагIа лоархIаш я колхозе Шахаев Шадида кулгалду механизированни звено. 150 гектар хула участок я цуина тIачIоагIъяь. Из кIезига яц. Бахьда, цу хай тIа де деза балхаш лоацпача хана чакхдоах звенос; хIанз аьлча планагIа хIара гектара тIара чуэца езараш 30 центнер мара йоацача цо чуэ лаьрхIад 45 центнер хьажкIаш. Цар шоай доаш кхоачашдергхиларех шеко яц. Из иштта долга гучадоал дика тоаленна латта цар кха бIаргалайча. ЛоархIам болаш да хIанз сайна дIахо йодача хана а хьажкIашта гIулакх дара балха комплекс тоаламаш чакхдьаккхар.

Дика лоалдеш кхаю колхозе шекара свекла а. Оасарех цIена я Акбулатова Хаврай звенос свекла дIайийна плантаци. ПланагIа хIара гектара тIара чуэца езараш 250 центнер мара йоацача 300—350 центнер свекла чуэ лаьрхIад Хаврас кулгалдеча звенос. 100 гектар йолча шоай участкана мугIарашта юкъе обработка еш, уж ийлхьеш ба укх деношка звеной доакъашхой.

Шекара свекла дикагIа кхеяра социалистически яхь лаьржай звенона юкъе. Цу яхь хьалхе накхара хьинаре къахьегаш ба Асхабова Хавра, Висатаева Белита, Магомалиева Медсит, Шовхалова Роза. ЦаI-ах корма кхоачашъю церех хIаране. ЛерттIа ийлах я еш, цхьаккха оасара баьцал ца юташ цIенду цар свекла [illegible].

З. ЭСА.

СССР хьаяь 50 шу дизарга

НАХА ДЕЗАДЕННА ЦIЕЙШ

СССР хьаяь 50 шу дизарга накъаделлача хана КПСС Октябрьски райкомой юкъьаицарча партийни организацешеи идеологически балха формашта юкъара наьха безам дуккагIа тIаозаш, цар дика хьетеши пайданегIаи ераш хьа а хоржаш шоай балха юкъейукхь.

Май бетта Н. К. Крупская цIерагIча культура Дворене торжественно дIадоладир СССР юбилея хетаяь общественно - политически лектореш ала. Иштта, «СССР хьалр — ленински къамаи политика вахаре кхоачашъяра парте баьча теоретически политически балхах хьаннинар» яха цу тематикаш хьалхера лектори яьй локомотивни, вагоний депошка, «Октябрьнефть» НГДУ, кхычахьа.

Дуккхача наха дакъа лоацаш церна хьаштдолаш да улицай цIейш а.

Укх денош Керда Алды яхача поселка керттера улица торжественно кийчъяь яр. Хьалтеха доадкаш «СССР ах бIаь шу дуз», «СССР халкъий доттагIал дайи дехалла» яха цIанош, транспаранташ. ЛаьгIо хьенхача мижа шершайора байракхаш. Нах тIаозаш хоза лекхар духови оркестро вокхий, гIалгIай, эрсий, кхыча къамий эшараш. Дукха ха ялалехьа укхаза хьетулбелар дуккха боккхий а эламига а нах. Бегаш беш, шоайла тIера, дегаш гIоадаьнна бар берригаш.

Иштта дIадоладелар «Са мехка дерригаш халкъий цхьа деза сайна дах» яхача девизагIа даш хIора улица цIей.

Президиуме багIа поселкера сийдолашагIа бола нах. Уж ба парта, тIемий ветеранаш, къахьегама турпалаш, района кулгалхой.

Укхаза къамаьл дир къахьегамхой депутатий Октябрьски райсовета исполкома секретаре В. Д. Кокорева. Цо белгалдаьккхар, еш республика къахьегамхошта къаьстта деза дола — СССР а, Нохч-ГIалгIай АССР а хьаяь ах бIаь шу дуз.

Республика берригa нах сайна дезача юбилейшта дика соагIаташ кийчда дага ба Октябрьски района къахьегамхой а. Хургдолча цIей сийна шера яхь йоаржаяь къахьегача цар продукцена реализаци яра пхе бетта план 102 процент кхоачашъяй, соаха цу юкъа реализаци яьчунца кийсйича 35,6 процент тIех хул из, хIаьта къахьегама оасарле 26,1 процент лакхъенний.

Цул тIехьагIа укхаза къамаьл даьча краеведене республикански музея йоккхагIйолча болхлочо М. П. Арнольдовас дийцар къамаи дин цийса, къовсталара Росс большевикаша лоаттабаьча къовсамех.

№30 йолча юкъерча школа директора Ш. М. Магомадовна къамаьл де доаш далеш гулбеннача тIоагIа раьза хинна тIеоррам тахар. Цох пенсала вагIаш, хIаьа аьлча дика вола по юртахошта, шийн болх дика хоаш ва, наха тIера а церна Iьмерза а ва.

Ше къамаьл деш цо дийцар Советски Iаьдал эттача шерашка республика экономика, культура дегIайоалача хиннача хувцамех, дерриге халкъаш цхьа деза сана дахача мехка хьаннааллеча пройзорча вахарах.

Цул тIехьагIа Керда Алды яхача поселко санитарни хьалаш тоадара шоай низ ца кхоаеш общественни балха шерра дакъа лоацаш болча кварталийнешта, улицей комитетий председателашта райисполкома грамоташ елар. Церех ба Х. М. Дунаев, М. О. Долкаев, I. А. Азимов, А. М. Юсупов, кхыбараш. ХIаьта СССР 50 шу дизара сийна яьча конкурсе шоай улица эггара дикагIча хьале лоаттаярах кеара хара тела цIе вымпел елар С. Сулейманова.

Цул тIехьагIа войпаьла халхарца дIа а болабий боккха сакъердам отт укхаза. Н. К. Крупская цIерагIча культура Дворенцей Грозный станцей, художественни самодеятельноста доакъашхоша шоай дикагIа йола номераш гойтар гулбеннарашта. Йоай къоалабаллалца халхабувлаш, илли доахаш, сакъердаш хилар поселкера нах.

Л. ЕВЛОЕВА.

Шоай тайпара, запасашка диллача Iалаьмате дуккха мехкдаьттеи газеи доалла моттигаш хьайийлла Тюменски геологаш дIахо а чуйийна лаьтах йоахка пайдене хIамаш лохаш ба Малхбузен СибарегIен къилбаседера.

СССР хьаяь 50 шу дизара яха йоаггIача тайпара накъалха кийчдуш йолча Ленина орден лелаеча Главтюменьгеолого Сургутски мехкдаьтта лохача экспедицие доккхий къахьегама таламаш даьлад. Кердача пятилетке лаьтта кIалхара «Iаьржача доша» верхI газа хьайийллай мехкдаьтта лохераша, царех кхоъ укх шера. Мехкдаьтта доалла моттигаш болх беш йолча промышленашта, магистральни трубопроводашта юле я, мехкдаьтта даккха кийчъяи хьаллахеи аттача я.

СССР геологе Министерства коллегеи геолого-тохкама балхаш деча болхлой профсоюза ЦК Президиумой баьча сошмагIа Сургутски экспедицена «Мехкдаьтта лоха дикагIйола экспедиция» яха цIи ениай.

СУРТА ТIА: болх беш я мастера Соловьев Владимира коммунистически къахьегама комсомольско-нагирхой бригадерча буруветтарий вахта. СССР хьаяь 50 шу дизара яха йоаггIача тайпара накъалхар дукха яхье аьначча цу коллективо тохкама кIоарга скважинаш йоахаш эггара сихагIа буруэ тох. 2420 метр кIоарга скважинаш йоахаи, масала, 11 ди мара дIахьаш яр. Из къилбаседехьарча мехкдаьтта лохача экспедицешка эггара дикагIдолча таламех цаI ба. Мастера В. Соловьевга кулгалдеча коллективана «Тохкама бурувтохара дикагIйола бурувтохка бригада» яха цIи еннай СССР геологе Министерства.

И. САПОЖКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛОАЛАХОША ШОАЙ ВАХАРАХ ДИЙЦАР

Къилбаседа Кавказа вежарашха йолча республикашна доттагIала тIехьа шоайла дIалохе леладу гIулакхаш дентара дега шерлуш, чIоагIлуш латт. ХIана вай мохк СССР хьаяь 50 шу дизарга накъабодача хана къаьстта пайдане да лоалахоша каст-каста цхьан вIаштIбетталуш чакхдоаха гIулакхаш.

26 июне денз 30 июнага кхаччалца вай республике хилар КПСС Къилбаседа - ХIирий обкомера яйта лекторски группа.

Пропагандистски группа членаш: КПСС Къилбаседа - ХIирий обкома лектор, исторически Iилмай кандидат Б. С. Кулов, Къилбаседа - ХIирий пачхьалкхен университета политэкономе кафедра заведующи, экономически Iилмай кандидат Б. М. Гадзаов, горнометаллургически института йоккхагIвола преподаватель Г. П. Бутаев вай республикерча заводий, предприятей, боахамий къахьегамхошта хьалхашка шоай республиках лаьца лекцеш, докладаш ешаш, къамаьлаш деш хилар. Уж хьоашалгIа баха хилар «Красный молот» заводе, Акинимова цIерагIча мехкдаьтта чакхдоаккхача заводе, Грозный станце вагонни депо, швейно - производственни объединене, города кхыча предприятешка а. Иштта вIашагIкхетараш хилар цар Наурски, Советски районий колхозий, совхозий, предприятей къахьегамхошца.

СССР хьаяь 50 шу дизара хетаяь лекцеш, докладаш кьоа хьехаша шоай лоалахошта дийцар Къилбаседа - ХIирий республика экономика, культура дегIайарах. Дуккхача халкъий никалаш бахача республика къахьегамхой вахаре хиннача социально - политически хувцамех, СССР-е ленински къамий политика котъяларах. Массаьа дег тIера чIоагIа безбаь тIайийцар ХIирамахкахьара беркхе лектораш.

Хьашний вайнта хиннача юкъа Къилбаседа - ХIирий республике хилар КПСС Нохч - ГIалгIай обкомо лекторски группа. Вежарашха йолча республика къахьегамхошта цар дийцар Советски Iаьдал латтача шерашка нохчийи гIалгIайи вахаре хиннача эргалонех, экономикеи культуреи боарам бовццаш лакхъяларах, болхлоша, колхозхоша КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашдерзаре хIана лоаттабеча къовсамах.

Вежарашка йолча республикай пропагандистски группаш дIа-юха яха хиларо лоалахой вахар дикагIа довза, доттагIал чIоагIде йиш хулийтар. Идеологически балха цу формах дIахо кхы а шерагIа пайда эцача бахьаньа хургда.

И. ЯСЬКО,
КПСС обкома лектор.

ЕРРИГАЧА ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦА, КОНСЕРВАШЪЕРАШ!

Пятилетка шоллагlча шера доккхийн бехктокхамех декхараш кхочушдеш латт СССР-ен Нохч-ГIалгIай АССР автономин ах бlаь шу дузуча юбилейна сийлenца пакъабахара къахьегана вахте эттача вай республикерча консервни промышленностан предприятий коллективашта. ПланагIа укх шера 10-чу июле биззача низаца шоай болх дlабоьлабе безаш я ерригa консервни заводаш. Цудухьа бенгальчa хана еррига предприятеш кердача сезона кийчъяри дерта хаиналха болх дlаболабайтари боккха лоархlам болаш гlулакх да. Вай республикерча консервни заводийн коллективаша укх шера 50700 совгlа тонн бьцадаараш, 13500 тонн сом чакхбаккха, ездараш тоннаш полуфабрикаташ кийчъе лаьрхlад. «Консервплодоовощ» объединене ерригача предприятешa арахецаргья 130 миллион условни банка консераш, томат, сокаш, кхьйола продукци.

Кердача сезона хинхьен дикка кийчо яь цхьайолча заводий коллективаша. Тахан а тlехьа биссача низаца болх бе йиш йолаш я Ассински консервни завод. Сохкара сезон чакх ма яьлинге а ремонтиш балхаш дара энергlола материалаш lалашье, цига безаргбола специалисташ кийчбе боаббелар заводо. ВlашагIъехкар ремонтникий бригадаш, царшии системагlа боах беага вlаштlехьдаьккхар. Цудухьа хаиналва а дика а ремонт яй оборудованена. Укх шера цига болх бе йолалийтай керда ЛАНГ-300 яха керда лини, нарсаш чакхъяхара эша механизированни лини, сийна горох чакхъяхара йола йлъагlа лини. Цар вlаштlехьдовлийтаргда духагIа сокаш, томат, консерваш арахеца.

Шоай хьинар кхо ца деш къахьет заводд болхлоша республикерча колхозийн совхозийн кхишка дика хьийкъа бьцадараш хаиналхьен доа ца деши чакхдахара. Цхьаккха минут болха ха зехьа йоаян цар кердача сезонагIа.

Цхьабакъда цхьайолча консервни заводашка кердача сезона лерттIа кийчо яра чакхдаха дезаш хlана а тlехьа дукха ремонтин балхаш да. Массеха ди дальча биззача низаца шоай болх дlаболабе беза цар. Ремонт нларга хьежаш лоаттаде йиш яц колхозашкара, совхозашкара хьаадухьа бьцадараш, сом.

Грозненски консервни заводе томатин пехе кердача сезона кийчо яра де дезача балхех 90 процент мара хlана а йистедаьккхадац. Хlана а тlехьа ремонт яь ялаза дукха оборудовани я цига, харна бисар хьехкадаш. Лоаццача хана чакхдеха деза уж балхаш.

Укх шера тlалийца социалистически декхараш толамца кхочашдара мел эша хьалаш тоpонаша йолаш я консервни заводашка. Царех биззa пайда эца декхарийла я хlара коллектива.

Цхьан дийнахь латта а хьадена бьцадараш, сом нийсбелча уж талх. Уж синна дола гlулакхаш нийсдалийта йиш яц. Цудухьа сихха чакхдаха деза юхедиса ремонтии балхаш, боагl-боаттача нийс а бь дlаоттабе беза бьцадараш чакхдахара эша болхлой.

Дlадахача шерашка бьцадараш, сом байра хинахьен эшоача боарамагlен транспорт ца хиларах. Уж синна дола гlулакхаш ца нийсдалийтара хlанзе а кийчо е декхарийла ба транспортни организацей кулгалхой.

ХIана бехаб предприяте низ?

Цlийбенна гуржий болаш, йоккхий баьца комараш, кхыйола хьалха хьабоала сом бенкаш чу белла хургба яхаш вар со Сунжерча консервни заводе (ХIанз-м цех оал цох). Бакъда, укхаза укх шера бlарга а яйнаш цу тайпара хьалха хьайоала хlама. Чубаха нах дlа а беха йисача фусама тlера хийтар сона из консервни цех.

ХIана йисай из хьалхагlа паччахьалкхенна дукха пайда телаш къаена низ бола предприятеш селле кlала.

— Дlадахача шера апреле дар из Грозчерча «Плодоконсервовощ» объединенера прикяз дера Сунжера консервни заводо хlанз дена ший цlи а хувцийла, хlьата дlахо йодача хана цох Ассински завода цех а лоархlийла аьнна. Цу хана хlара шера 6—8 миллион банка сома, бьцадарий консерваш арахецаш яр из.

ХIанз укхаза йилла керда цех болх бе йолалийтача шера 16—20 миллион банка арахецаргйолаш хургья из предприяти, Из цех дlадаккча шера мича йолаяла езаш яр. Тlажкха нязал гаьна хlана аьнкхай яз? Цу дьакъозьа цеха начальника воа. Шепнова, хlьта укхазарча кхыча болхлоша дувцар укх тайпара чулоацам болаш да.

— Из хьалъяра бехктокхаме дараш тхо да, — йоах цар, — бакъда, кхра хlама дац тха. — Цхьа хьастам эна, кхыйола материал лаха бохъо яц тха тхоай. Тхоай кердача даьга — Ассински заводага оаха къахкаташ яздо, телефон етт нагахьа из болх беш хилча, попутни машина хилча тхоаш дlадолх, декар ду. Дика да цига тхопа эша материал хилча, нийсьелча. Бакъда, уж дукха хилац. Хилча а из цигара хьаяь хьалзъяйта дукха нервеш а ха я эш.

— Цу тlа гаьна уллача Серноводскера, Яндарера хьокхувлаш ба тха дукхагlа бола болхлой, — яхаш дувц начальника дlахо. — Хlьта уж хьакхувла тха тхоай транспорт яц. Ассински заводагара хала декар а дар ца ыккхача. Юххера а цхьа машина яйт. Серноводскера болхлой хьалбоалаберга хьежаш бергlаш хул Яндарера бараш. Цул тlехьагlа цига йода машина. Лоацца аьлча, цхьаши сихьата тlехьабола безаш хул цхьаннахьара болхлой: е Яндарера бараш, е Серноводскера бараш. Шин машина эш.

Теша мегаргволаш ди цар дуцар: Дlахо йодача хана кхы эргадынина хlама яа хуле кхы а вогlча хьала тlа хила мегаш я из «филиал». Вой юнца керда цех йолаелча хlанз укхаза болаш болча 20—30 болхлочоа кхы а 120 саг хьатlакхета везаш ва.

Цу тlа цхьаькха а белгалдаккха дезаш да. Заводан филиалан юкъе дукха барта йоахал а яц. Хургйий из кхыметтел машина чу бензин дотта дезаш хилча а 20 километр гаьна дlа а ваха заводера пурам а даькхха мара эша хlама хьатlада боллой дlа-хьа бига йиш ца хилча. «Филиалера заводе дlаухийтача ,заявкаша дукха гlо дац.

Со цига хиннача, денощка арматура ца хилар бахьан долаш сеца латтар цех хьалъечара цхьадола балхаш Заводера хьайта хlама ядар. Заявкаш а язъеш ца баьгlача де хlама долаш укхазара бараш о бацар, лоаллаха из арматура хьае моттигаш йоллеше а, хlана аьлча, филиала бокъо яц парца договор е, заказ дала. Завод я цу гlулакха оарцагlъила саар. Цигара барашта из гlулакх la яха дукха дага а дагlаш: шоай а дукха да цар цул саготагlа гlулакхаш, къаьстта хlанз, сомн бьцадараши lалашде доладеннача саготача хана.

«Плодоконсервовощ» объединени хьежача бакъахьа яр цу цеха эшаш дола новкъостал де. Из ца дойя гаьна яргья хьалъеш латта бlарча завод миссел йола цех, пайда бала безача зе дергла паччахьалкхенна цу предприяте. Дlадахача шера е даьд цо доккха зе.

М. ЗАНГИЕВ.

СИХХА ЧАКХДАХА ДЕЗА БАЛХАШ

Кердача сезона кийчлуча хана заводa цехашта реконструкци яьй. Завода мощность йоккхагlа хиннай — соахкарчул дукха дукхагlа арахецаргья консерваш, сокаш, томат, кхыйола продукци. Укх шера сийна горох кийчъю керда цех болх бе йолалийтай заводе. Сийначa горохa консервай цхьа миллион условни банке арахийцай. Кабачкаш чакхъяха, йолалехьа бьцадараш чакхдахара йола цех хьал а я болх бе йолалийтар. Хlанз биззача низаца болх беш я цех. Цига чакхйовх кабачкаш, нарсаш.

Цхьабакъда кабачкаш чакхйоаха цех хиннахьа кийча ца хилар бахьан долаш кlира тlехьавьлар из. Цудухьа паччахьалкхен декхар тlадисар тхона. Из декхар тlера дlадаккхара дукха къахьега дезаргда тха.

ЧlоагIа халонаш нийсъенний тхона хаиал хьалха помидораш хьаьлирца дувзаленна. Помидораш хаинл хьалха хьаклар бахьан долаш шин кlира хьалха ремонтни балхаш чакхдаха дезаш хилар тхо. ПланагIа 10-ча июле биззача низаца ший болх дlаболабе безаш я цех. ШоллагIча июлага кхоачаш цига де дезача балхех чакхдаьккхараш 90 процент мара дац. Цудухьа тхо декхарийла да ха ца къовсаш цех хиннахьа кийчъьякха. Из болх дика вlаштlехьбаьккхаб завода кертерча инженера В. С. Околелова.

Болхлой ца тоъаш хилар бахьан долаш а дукха халонаш нийслу тхона. Города 50 километр гаьна ядача юрташкара дукха болхлой дьакхувл оаха. Из гlулакх а чlоагlа lаткъаш да производствана.

Нийслу халонаш эша а еш СССР-ен Нохч-ГIалгIай АССР автономен 50 шу дузача юбилейна сийленца накъабахара шоай хьинари низ кхо ца беш къахьегаш ба завода болхлой.

В. ДЕГТЯРЕВ,
Грозненски консервни завода директор.

КХОМБАРА ТIЕХЬА

Республика халкъа тlаьхонама органаша ца хаддаш тlаьхожам лоттабу предприятешка, организацешка доагора - энергетически ресурсаех миштa пайда эц хьожаш. Укх шера июнь бетта из болх мишта леп хьежар халкъа тlаьхожамхой Грозненски, Ассински, Самашкински консервни заводашка. Энергоресурсех пайда эцача дукха кховчамбоацараш нийсделар цига.

Энергетически ресурсаш кховра йола гойтара агитацеш яц Грозненски консервни заводе цехашка. Дукха моттигаш нийслу цига йоагlачул дукха дукхагlа электроэнерги йоаш, къаьстта сома бьцадараши чакхдоаччa кердача сезонагlа. Делкъийга салоlача хана а тlехьа дlайоваш йовгаш йола лампаш. Из бахьан долаш бетта зехьа йоаш йола электроэнерги эзар киловатт-сахьат да. Энергоресурсаш дикагlа кховчарна премеш тергйолаш гlулакх вlаштlехьдаьккхадац. Цудухьа уж кховра тlехьа чlоагlа къовсам лоттабац болхлоша.

Производственни цехашка электроэнерги кховра къаьст-къаьсте учет леладц Ассински консервни заводе. Цу гlулакха эша приборам lалашъяьц заводе кулгалхоше. Укх шера цхьоалагlча квартала йоагlачул совгlа 20 эзар киловатт - сахьат электроэнерги йоайир завода коллективо.

Кхы дикагlа лелац энергоресурсаш кховра гlулакх Самашкински консервни заводе цехашка а. Цига а яц энергоресурсаш кховра болхлой тlехьекаш йола гойтара агитаци. Цхьа бутт дlабодац заводa хlара цеко йоагlачул дукхагlа электроэнерги йоа ца еш.

Энергобоахама бехктокхама вела саг а къоаставаьвац заводе. Энергоресурсаш кховра болх дика вlаштlехьбаьккхача болхлошта премеш хьежац, хlана аьнча оттаьчa плана тlа белгалдаьккхадац мел энерги кховча сага мел миссел преми лургья.

М. БАШИРОВ,
Р. МИЗИЕВ.

ТОЛАМЦА ХЬАЛЪЮ ГIИШЛОШ

«Межколхозстрой» яхача республиканиски объединена коллективо юртбоахама объекташ хьалъяра ах шера план 106 процент кхоачашъяьй. Толамца дlадоладьд шоллагlа ах шу а.

Укх денощка хьалъь а яьла Шелковски района цо дlаедар помещенеш, вешта аьлча планагlа йоагlачул 100 хьайбана дукхагlа. Коллективо хьалъьяй дика кийчъь 58 эзар коа тlарча палхазара йола помещени а. Колхозашка хьалдаьд болхлошта чубаха 192 квадратни метр цlенош.

Ю. ЮСУПОВ.

КЪАХЬЕГАМАХ ДАЬННА БЕРКАТ

Шаьла района «Шалинский» совхозе 600 гектара тlара гуpахьа дlабуь мукх чуйиа баьинаб укх денощка. План 18 центнер йолча юкъера лоьрхlача хlара гектара тlара 20 центнер мукх чубенаб.

Хlанз кlа чуэца доладьд механизатораша. Дерригa а чуэца деза кlа 1027 гектар я. Итт дийнакъа кераа хьуакъам чуйица бакхха лерхl цар. Совхоза кlа дика хьийкъад. Механизатораша хьийгача къих даьнна беркат да из. Гектара тlара планагlа 19,6 центнер чуэ аьнна денна дош тlехкхоачашдергхиларах дог тийша ба механизатораш.

И. ПЛИЕВ.

Пятилетка шоллагlча шера кхаи хаиал хьалха кхочашъяра, СССР-ен Нохч-ГIалгIай АССР-ен ах бlаь шу дузача юбилеен сийна къахьегана вахте эттача № 7 йолча треста Грозненски монтажни гlишлоешъеча управлене хьалха латтачарех ба слесараш-монтажникаш ии. Шпинев, Быков, Тарасюк, Дудченко, Джабраилов, кхыдукхахбараш а. Шоай смении нормаш царех хlоране 140—145 процент кхоачашьяь.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) слесарий - монтажникий бригада бригадир Е. Шпинев, комсомолец П. Быков, коммунист П. Тарасюк, В. Будченко, Л. Джабраилов.

С. ХУГАЕВА сурт.

МЕХАНИЗАТОРИЙ СОБРАНИ

Укх денощка МагIадбика района «Ингушский» совхозе механизаторий собрани хилар. Гулбенна рашта хьалхашка къамьлаш дир совхоза директора А. Гетагажева, керттерча агронома I. Гандалоева, керттерча инженера Хь. Бузуртанова, болхлой комитета (рабочком) председателя С. Алероева. Цар дийцар совхоза къахьегамхошта хьалхашка латтача декхарехи дlахо йодача хана де дезарехи. Собрание юбилейни шера хьувкъам чуэцара кампани мишта дlайода белгалдаьккхар, социалистически якъ шерагlа йоаржаера тlахьийхар.

Д. КАРТОЕВ.

5375 ЦIАГIА...

Пятилетка шоллагlча шера вlаккха ца хиннача тайпара хьинар ойдеша къахьег «Чечингазстрой» треста болхлоша. Бахача лаьха квартирашка газ чуйиллара, газопроводаш яхкара паччахьалкхен плани тlайица социалистически декхараши тlехкхоачашдеш къабоагlа уж. Укх шера тресто коллективо ах шера план хаиал хьалха кхоачашъяьй. Планал совгlа чакхдаьха балхаш бархl эзар совгlа сома маьхе да. Газ чуйиллай Грозне, Сунженски Гудермесски районашкарча 5375 квартире.

Тресте кържача социалистически якъе хьалхаря моттиг дlахецац Батаев Кюри Асхабович керте латтача хозрасчетни участка коллективо. Цо ах шера планал совгlа чакхдаьхад 138 эзар сома маьха балхаш. Хlьта царга дlадор кlезигдара чотах паччахьалкхенна кходадь 27 эзар сом.

Иштта дика къахьегаш я Базаев Гирихап керте латтача специализированни СМУ коллектив а.

С. ДОБРИЕВ,
«Чечингазстрой» треста планови отдела начальник.

ДЕГА ОАЗ

(ЛЕМЕШЕВ СЕРГЕЙ ВАЬ 70 ШУ ДИЗАРГА — 10 ИЮЛЕ)

Лемешев Сергей эггара чlоагlагlа гlорбаьначеи халкъа эггара дукхагlа безачеи иллелархоех ца1 ва аьлча сохагlа кургдац. Берригача Советски мехка гlолле чlоагlа къоабаьлеш чакхъяьннай цун искусство. Цун оаз Советски Союза эггара гаьнагlча дувен мехкашка дlахоечайй грамзаписаша.

Дукха ха я сона Лемешев Сергей вовза. Къьнара хьоашал да тхона юкъе. Тхо шаккхе а — юртарча къеча дай бераш, юртара хагий нах — къели сагатон яйза ва. 1917 шера яьннача Октябрьски социалистически революце мара хьайийллац тхона — батракий берашта — лакхера музыкальни образовани яккхара шерра тоpонаш, цо новкъостал даьд тхона кердача вахарера тхоай моттиг хьалланара.

Шаккхе а Москве деша вера тхо — Лемешев Сергей — Старое Князево яхача юртарен со — Песочня ялача юртарен. Хlьта дlанагlкхийтар тхо 1921 шера аьхки Московски консерваторе экзамеваш дlалуча хана. Цхьан хана дlачуийцар тхо цига деша.

Московски консерватори йистеяьккхачул тlехьагlа Доккхача театра труппе дlачувaxa йиш йолаш вар из, цхьабакъда, уйла йича дикагlа хийтар цунна хьалхагlа периферийни оперни сцене болх а баь, творчески опыт хьаlомайнне репертуар шерйича.

Революци ялалехьарча цхьатерра къахьача кхело вlаццна эзар тхо, цул тlехьагlа оаха тхоайла доттагlал а тессар. Хlьта, хlанза тlехьагlа, къоабаллаь тlамийца иллиаларxой — СССР халкъа артисташ тхоаш долча хана, цкъа санна дуккхаза а уйла еш дагалийцаб оаха искусствана тхоаш юкъедига из бlаьхен халеи яккъ.

Граждански тlом латташ бар, цхьабакъда, Московски консерваторера занятеш юкъагlйоахаш яцар. Цу хана тхо чlоагlа хьагар Шаляпин Федорази Собинов Леонидахи. Сергей а со а, Доккхача театре е консерваторе Йоккхача зале галерке дала халла билеташ а даьха чlоагlа уйла тlаахийта ладугlаш хулар эрсий опера цу корифейша еча выступленешка.

Сийлахь-доккхача эрсий теноре Собинов Леонида къаьстта чlоагlа тlаэзар Сергея уйла Ленски парти оалача хана. Студента Лемешевна цу хана дага дарий итт шу даьнначул тlехьагlа Доккхача театра сцене цо ше а из парти ергья аьнна?..

Артист а хинна ло дlарттара, цун музыкальни артистически говзал дегlаяра боккхача лоархlаме хилар эрсийн советски театра гlорваьннача деятеля Станиславский Константина кулгалдеш йолча оперни студе болх беш дезза шераш.

Свердловски оперни театре эрсий классически мехбузеи европейски репертуара дукха партеш аьлар. Цул тlехьагlа шин сезоне къамах баьнна башкл-дика иллиаларxой юкъе болча Тбилисски оперни театре илли доахаш хинна. Цигга тоссаделар цун дуккха шераш хьалхагlа деиз хьадоагlаш дола. цун творчество дегlаяра, музыкальни артистически говзал эргайоахаш тоенра цунна новкъостал даьча талантливи дирижераццара Мелик-Пашаев Александрцара доттагlал.

1931 шера гурахь Доккхача театре дlайолалар Лемешев Сергея эггара хьалхара сезон. Цу хана театра сцена тlа гlоръяьнна яр дукхха цlераш: Антонина Нежданова, Валерия Барсова, Надежда Обухова, Мария Максакова, Василий Петров, Александр Пирогов, Марк Рейзен, Иван Козловский... Оперни искусстверча цу гlорбаьннача говзанчашца алли даха ха ера къоначa Лемешевга а.

Берендей, Джеральд, Альмавива, Рудольф, Синодал, Индийски хьаша, Владимир Игоревич Дубровский, Ленский, Герцог Мантуанский, Альфред, Фауст, Ромео, Надир...

Цу партеех хlара яр оалача хана оаз хоза, шьра йоагlаш хиларца наха дег чу яужар Лемешев Сергей.

Доккхача театра зрителаш зала Лемешев Сергей юкъе а волаш уттаеча спектаклашка ладувгlаш са вагlаш, дег тlара гlадвелар сосай доттагlчун толам баьлча, уйла йора аз: Халкъа юкъера хьалвьдне иллиаларxо аз хьоне яз, Советски lаьдал латтача хьалашка мара ниттал лакхъала ийкъ хургбацар цун таланта. Доккхача театре Лемешев Сергея болх баь шераш — цун творчество тоайла йолаенна шераш, Халкъа юкъе из санна селлара чlоагlа гlорваьнеи дукхавезаш хинна цхьаькха актер сона вовзаш вац.

Кхы кlезигагlа толам болашu Лемешева концертни гlулакхий а, радио чуи телевидени гlолла цо яьча выступленеш а. Советски Союза дуккхача городий концертни эстраде артиста оал эрсий классикийн советски композиторийн произведенеш, халкъа иллеш. Эстраде цун эггара лоархlамера болх бар Петр Чайковски еррига бlаь романс цхе концерта программана юкъеяхьар.

Тlом даьле а, из чакхбаьнначул тlехьагlа а Лемешев шефски концерташ уттаде маст-маста ухаж эзара доакъошка, колхозашка, из Волгоградски ГЭС хьалъераш, Донбасса шахтераш болча хинназ...

Къаьстта чlоагlа дог тохадевлийташ дар шоай юртахочох доккхал деши цун толамашка ладувгlа хьежаши болча Старое Князево яхача юртарча колхозхоша цун вlашагlкхетар. Хlьта Сийлахь-боккхача Даймехка тlема шерашка (1941—1945 шш.), Москвана юхе моастагlа хьатlаттача хана, фашистски оккхарех советски столица лорае болхача тlемахошта хьалхашка выступленеш йора Лемешева. Иллиаларxочун уж выступленеш дикка дагайоагlа эзараш болча советски наха, хlалакбеш гитлеровцашта хlама кхийттача Москвана юкъе латтача турпалча тlема юкъа дакъалаьцарашта.

Ший концертни гlулакхаш хlанз а дlадо леладеш ва Сергей Лемешев. Цу цхьан хана сольни иллеларa кафедра заведующи а вэлаш Московски консерваторе беркате педагогически болх бу цо.

Никандр ХАНАЕВ,
СССР халкъа артист.

КЕРДА КХАЧА КИЙЧБЕШ

Белача маьха хьаштиш дикагlа кхоачашдара хьинар кхо ца деш къахьег пятилетка шоллагlча шера Грозненски хлебокомбината болхлоша. Цар чlоагlа къовсам лоаттабу арахеца продукци дикагlа хилийтарах цун ассортимент шеръеран. Ер шу доладелча деиз комбинате керда арахеца йолаяй «Витая» яха булкнигаш, волжски батонаш, татарски маьхк, кхыйола маьхка-булочни изделеш.

Комбината коллективо ах шера планал совгlа арахийца маьхка-булочни изделеш 67 эзар сом мах болаш я, хlьта задавал совгlа маьхал кьккха продукци 67 эзар сома маьха я.

Къахьегама овсарле лакхъяра ялх бетта задани 105 процент кхоачашъяьй цо. Сохан хьалхарча ах шера хинначул 5,9 процент лакхъеннай къахьегама овсарле укх шера цу юкъа.

Къаьстта дика къахьег комбинате А. Сроченко керте латтача маьхк еча цхьоалагlча пехе коллектив.

А. ТАРАКАНОВ,
тхо штате воаца корр.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

СЕНАХ ЯЗДУ ДУНЕН ГАЗЕТАША

Дунен пресса шерра хоам бу советско - кубински переговораш чакхъяларах. Газеташ белгалбоакх 4 июле Кремле новкъостий Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин новкъосташца Фидель Кастреции Карлос Рафаэль Родригесацеи вlашагlкхетарах бола хоам. Цига вlашагlкхийттача хана дагабаьнна баьлар шинна я мехка коммунистически партешта юкъера вежарашха дола бувзамаш дlахо кlоаргдара хьакъехьа, СССР-ен Кубанен юкъера доттагlала цхьана леладу гlулакхаши массе оагlорахьера дегlадоаладара хьакъехьа хетарашта. Газеташа белгалдоах, советски кубински кулгалхоша дунен халкъашта юкъерча гlулакхий а социализм, коммунистически болхлойн болам, халкъий машарен социальни прогрессеи гlулакх чlоагlдар духьа вlаши цхьана гlулакхаш леладара а хьакъехьера актуальни дешаш дийца хилар. Доазол дехьарча кепайоазон московски корреспонденташа хоам бу везача кубински хьаьша сийна Йоккхача Кремлевски Двореце яьча приемах, Фидель Кастрон дунна улувбаьнна баьхка партийни паччахьалкхени деятелаши СССР оборона Министерства инаралашца, адмиралашца, эпсарашца вlашагlкхетарах.

Куба, социалистически содружества мехкий кепайоазоно, кхыча паччахьалкхений газеташа кепаеттача корреспонденцешка, статьяшка, комментарешка белгалдоакх Фидель Кастро Советски Союзе вар боккха политически лоархlам болаш хилар.

Варшавски газеташа хоам бу ПОРП ЦК Политбюро заседани хиларах. Белгала аьлча, цига йийцар 1973—1975 шерашка мехка юртбоахама производство айяра программи. Дlахо хоам бу цу газеташа ООН Генеральни секретарь К. Вальдхайм Польше варах.

Вьетнамера хьал — хьалхагlа а санна доазол дехьарча кепайоазон керттерча темеех цаl. Хоам бу къулбехьенвьетнамски патриотически низаштен сайгонски марионеткай бlунеп юкъе латтача лирача тlемах, американски авиаце ДРВ территоренен мукъаяьккхача Къулбехьен Вьетнама районаштен аккхагlча тайпара бомбаш чуеъгаш хиларах. «Нью-Йорк таймсо» яхачох, США самолеташа цу дакъе «В-52» яхача стратегически бомбардировщикаша а, ДРВ-ена селхан 270-аза сигалара дов чудаьд. Газето язду: «Американски авиаце чуеттача бомбаш кхы са дакъха ца а буташ Куангчи яхача провинце баха нах кхерам кlезигагlа бола моттигаш лехаш бlарчача юрташца шоай моттигаш юте а ютант дlаахааза ца боалаш ба».

Сайгонера еначa корреспонденце тlа «Нью-Йорк таймсо» язду американцашта духьалара уйлаш дукхагlа хулаш хиларах, цо йолаю «еррига марионеточни режим коррупцел чу а яха ллайса» хаьари оаз бахьан долаш эггара чlоагlагlа бежe яр США» хилари белгалдаьккхача сайгонски университета цхьан кулгалхочун заявлени. «Къулбехьенвьетнамски интеллигенце дукхача викалашта хетачох, — язду «Нью-Йорк таймсе» корреспонденто. — коммунисташа мара кlалхарбоаккхаргьбац моах бокъонца божаран дlадаькъалларанз».

Кхыча мехкий газеташа иштта теркам тlаберзабу КНДР-ен Къулбехьен Корея официальни визиташта юкъе хиннача переговорашта.

(ТАСС. 5 июль).

Африкана духьалара ЮАР-а разведка

Расистски Къулбехьен - Африкански Республика разведка ший лоlамерча Африкана духьал даькъа подрывной балха кхераме терз да. 1969 шера хьаяь паччахьалкхен кхерамален бюро (БОСС) чlоагlагlа тlехкхув мехка расисташта духьаларча организацешта — Къулбехьен Африка коммунистически партеи Африка къамаи конгрессаи. Цу организацешка провокатораш а бахийта, БОСС-а агенташа апартеидацара дуккха къовсамхой лийцар. Ший заявлене тlа Къулбехьен Африка компарте ЦК-а члена Майкл Хармела белгал ма даккхара, «эзараш бола политически деятелаш бахлаца набахта бахка ха теха а кхыйола хаиаш теха а Роббен гlайреп тlарчеи кхычахьарчеи набахтенашка lааа тохкаш ба. Царна юкъе ба дерригача дуненна бовзаш бола: Нельсон, Мандела, Уолтер Сисулу, Гован Мбеки, Брюс Фишер. Къулбехьен Африка кхыбола бовзаш бола лидераш АНК генеральни президента декхараш кхоачаш деш вола Тамбо, Дж. Б. Маркс, Мозес Котане, Юсуф Даду, Реджинальд Септембер, Джо Слобоа боалаш эмиграце бахаш ба».

Бакъда БОСС керте латта Ван Ден Берга ведомство апартеида режима «чурча моастагlашта» духьал къовсам лоаттабь lеш. Къулбехьен Африка расисташа шоай керттера декхар лерхl Африка шоай лоlамерча паччахьалкхенашта духьалара подрывной гlулакхаш дар.

Духхьал из де лерхlаш паччахьалкхен кхерамален Бюро хьаьйй хlанз шпионаши диверсеши лелаяра йола лаьрхlа отделени. Цу отделене шерра пайда эц шпиона жа тайп-тайпарча технически средстваех, къаьстта аьлча Англера лоаттаеча «Сессна» яхача самолетех-разведчикех. Хоаш да хасала, ЮАР разведка Замбе сигала дийнахь - буса шозза шпионски самолеташ йохийташ хилар.

ЮАР-а разведка континента тайп-тайпарча мехкашкара расисташта духьалара уйлаш йола Африка прогрессивни деятелаш зувш лохаши, удабеши боабеши я. ЮАР подрывной организацей дукха агенташ ба Лесоте, Свазиленде, Анголе, Мозамбике, Родезе, Африка паччахьалкхений кхыча столицашка а, Дар-эс-Салами Найробин юкъе а йолаш.

БОСС-а болх бу Англе а, апартеидана духьалара къовсамхойи расисташта духьалара общественни организацешии лохаш-зувш.

1971 шера ноябре Лондоне арахьхар Англе балаш болча ЮАР-ерча эмигранташка хьежара Африка къайлагlарча полице Скотланд-Ярдах пайда эцаш а БОСС-а хьалха доалаши новкъостал деши цо гlулакхаш деш а хиларах йола даннеш. Цунца дувзадена кlирагlа цкъа арадувлача «Обсервера» белгалдоаккх: «Англе кхерамален служба хайнад Великобритане территоре тlа ЮАР-а цхранкас законагlа довца гlулакхаш делга. Цул совгlа, дерригa бахьанаш да БОСС-а агенташта балха тlа цар английски коллегаша новкъостал а ду, вlаши информаци еш уж дага а буйл, ала». Уж бакъдолга хайна даьннад 1971 шера декабрь бетта юккъе; «Обсервера» хоам бир, ЮАР-а паччахьалкхен кхерамален Бюрос Великобритане бу болх тоххача хана «Обсервера» сотрудникашта гучадаьнна, из бакъдеш дола бахьанаш тlадола каьхат лейбористски партегара болча парламента членаша Англе чурча гlулакхий министрага Модлингага дlадени хиларах. ЮАР кхерамален службай ший агенташ ба Дублинеи Брюсселеи.

Къулбехьен Африка разведкана цо ший лоlамерча Африкана духьал лоаттабеча къовсаме «къехам бери» цун йокхагlйола партнери я США ЦРУ. Эггара чlоагlагlа болх бир ЦРУ-с ЮАР-е 50—60 шерашка, вешта аьлча, цхьан оагlорахьера Африка халкъий къамаш-мукъадахара къовсам лакхбеннача, хlьта вокх оагlорахьера Африка континенте американски капитала гlулакх лакхъеннача хана. Укхаза уж пlаьхха нийсденнадац. Шин фронте — вlашагlкхийттача. Штатий позицеш чlоагlъяран революционни боламаи духьала лоаттабеча къовсамо хьахьокх Къулбехьен Африке ЦРУ-с беш бола беррига болх.

«Коммунизмаца», вешта аьлча къамаш - мукъадахара боламца «къовсам» лоаттабар духьа информаци вlаши йовзийтаргйолаш къайлагlа баь барт ба Центральни разведовательни управлени Къулбехьен Африка полиценеи юкъе. Хьалха Пентагона оперативни группа кулгалхо хиннача, хlанз Преторе тlема атташе волча Герман Хортона кийчбу ЮАР-е ЦРУ агентурана эша кlай нах. Къулбехьен Африка расистий «Сира кочачаш», «Бродербонд» санна йолча хьайлагlарча организацешца, хlьта иштта Националистически парте кулгалхошца бувзамаш лоаттадер а из ва.

Шеко яц ЮАР къайлагlарча службай Израила разведкаца а айха бувзамаш хилара. Къаьстта аьлча, цунах хоам бу «Персоналити» яхача къулбехьен африкански журнала редакторех цхьанне — А. Паркера: «Израила «Шинбет» яхача контразведка ший агенташ ба ЮАР-а ерригача йоккхийча районашка».

Укх тlеххьарча шерашка Израила тlема тайп-тайпарча гlозарий викалаши «Шинбета» кулгалхойи визитагlа баха Иоганнесбурге хиннаб.

Израилен ЮАР-ен разведкай бувзам хилар тамаш а яц. Уж вlашагlтох эггара хьалха Африкерчеи Гаргарча Малхбоалерчеи къамаш - мукъадахара тlехьарча боламо тlатувсача кхерамо.

Л. КАРИАЕВ,
(АПН).

КЕРДАДАРАШ

СОВЕТСКИ РАЙОНЕРА ХОАМАШ

«Ленинец» яхача газето язду:

ТОЛАМИИ НОВКЪА

Дукхача шерашка районе хьалха латташ хьоверіа Кирова ціерагіне колхоза эоккхагіволе ма ју Бачулаев Буса. Цхьайтта шу даьннад цо колхоза жа леладу.

Хіара шера аьхлу цук толамаш. Сеаккара іа геттара шийлен бирсен хиннадале а жа тіера ца доалийтаи іаигара дахкар цом цуи новкъоста Наваев іалманин.

Хіанэ Бачулаев Бусас кулгалдеча цхьоалагіча бригада жа іуй коллектив Чанчу яхача моттиге жа доакадаш я.

— СССР хьаьь 50 шу дизара сийна хіара біаь майна тіехьа 95 іаьхар хьалхьеба а хіара іахьара доэаи 35—38 килограммаьта діаскоачаде а дош деннад оаха, — йоаи жа лелаераша.

З. СИРАЖДИНОВ.

●

ДОАКЪАР ХУРГДА

Вр шу чакхдолаш 510 къайба хургда «Керда вахар» яхача колхоза ферме. Царна дукха доакъар кийрагда.

— 1200 тонн гіомен 800 тонн машен доакъар кийчде дезаш ба колхозхой, — йоах тракторни бригада бригадира Амаев Пахрудина. Из кийчдеча хьинаре дакъа лоацаргда механизаторашо а. Йол хьакха трактораш, косилкаш, силосни комбайн, йолхьингаш дика кийчдаьд механизатораш Мовсаров Бийсолтан, Расаев Іалакси.

Кастта силось лаьрзіа горох а увш діабийна муцк хьакха болаьургба уж. Уих юхедисача деношка кхоакхе а полеводчески бригадашкара силосни кіоагаш дика кийчде дош деннад трактриста Ютаев Аьхьала.

Ш. ДЖАМБЕКОВ.

●

РЕМОНТ ЧАКХДОАЛАШ ЛАТТ

Цхьоалагіча моие деня вердеча дешара шера кийчьеш я Йоккхачу-Варандера бархіишерара школа. Кіир тох классии ціенешка, басар яьокх партаита, ціенду школа нов.

Из болх беча хьнара дакъа лоац школа техничаша Ахмадова Залубас, Айдаев Хаймас, Чутаева Туммас.

— Укх деношка тоадеь дергда школа корнаш неіаршм, — йоах завхоза Довлетбаев Эдилсолта.

Ремонт ера мел эшарг хьастамаш, басар шортта долаш да. Керда дешара шу даідоладалалехьа школана хьетіамотта хьадоргда классии шиь ціа.

Школа эша дахча колхоза іалашду, из хіанзав а хьетіанкхаьа доладаьа.

А. ХИЗИРОВ.

●

ЛОРАДЕ ИСТОРЕИ КУЛЬТУРАИ ПАМЯТНИКАШ

Вай районе дукха да историн культурин памятникаш. Паччахьалкхено лораеш я хьаьнаре гіалаши кіоаиаш. Цар чіоагіо йоакхо а дехкарийна а къахьегамхой депутатий моттигера Советаш. Из дош дукха ка йоацаш дийцад райисполкоме. Цо Итум-Калински А. Шерипоевски юкъерча школай, кулгалхой, юртий Советаш декхарийла вай истории культурин памятникашта доал делга тоаде.

Н. ИБРАГИМОВ.

●

БИБЛИОТЕКАРЬ — КХАШНА

Къахьегамхошта коммунистически кхетам луча хьинаре дакъа лоаца дезаш ба культпросветучрежденеш болхлой.

Цу декхараш дика лоэргіаш Хьал-Кердача юртарча библиотеке заведующи Аведаева Тадис. Из каст-каста хул Ленина ціерагіча колхоза цхьоалагіча бригада къахьегамхой болча.

Дукха ха йоацаш библиотекарь, хилар Каурнукаев Махьмадэмина кулгалдеча бригаде. Цига бокхама тьаьхьа лаладераша цо дийцар СССР хьаьь 50 шу дизара сийна тіенйца социалистически декхараш кхоачашдара де дезачох, діайоазийтар хьалха латтарий опыт.

У. МЕНИДОВ.

ХЬАЛХА ЛАТТА ГІИШЛОШЪЕРАШ

Питилетка шоллагіча шера вай республикерча гіишлонхошта юкъе хьалха латтачарех ба «Чечинтеслстрой» треста гіишлонхой. СССР-ен Нохч-Гіалгіай чен автономен шіейшта сийна къахьегамо вахте эттача цар генподрядагіа гіишлой-монтажни балхаш дара ах шера план 110,2 процент кхоачашьяй. Планал совгіа треста коллективо чакхдаьхад 575 эзар сома мехьа гіишлой балхаш. Шоллагіча ах шера чотах дьад 257 эзар сом мах бола балхаш.

Хьинаре къахьегарца белгалъьинай Вовченко Анатолий Викторовича карте латта ПМК-223 коллектив. Цо ах шера планал совгіа чакхдьхад біаь эзар сергіа сома мехьа балхаш. Цул дукха тіехьабисан Нанахаев Іалаш Нанахаевич керте латтач ПМК-557 гіишлонхой а. Цар заданел совгіа даь гіишлои балхаш 60 эзар сом мах болаш да.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

КЪОНА СПЕЦИАЛИСТАШ

Дукха за йоацаш техникум чакхьа баьнача 169 сага дипломаш діаелар оаха.

Цардара тхьо сар тіехдика дешаш чакхбьлар Царех ба Тарасова Елена, Башнукаева Зулай, Бовсанова Лилия, Тищенко Владимир, Бухтиярова Тамара.

Педсовета хьа решенех уж вір сае Ростовски халкъбоалама институте хьожавир.

Къоначча бухгалтерашеи статистаьен болх берга вай республикен РСФСР кхыча областийи предприятиески организацешкаи.

Н. САРКИСОВА,

Статистически техникума директор.

ИЛЛЕИ ХАЛХАРЕИ ЦІЕЙ

СССР хьаяь 50 шу дазараи Нохч-Гіалгіай республика хьаяь ах баь шу дазараи хетаиь районний художественни самодеятельностий коллективаш Грозне шоай концерташ діадоладир укх деношка.

Сайрийна бархі сахьат даьлча Ленина майда тіа эттара хьалхара выступлени йир Грозненски района Первомайски колхоза самодеятельноста.

Концерт репертуаре дар «Са Нохч-Гіалгіайче», «Тайна кіажаргаш», «Гіаргіураш», кхыдола иллеш, халхараш.

Чіогіа сакъердаме ладийгіар грозненцаш самодеятельноста выступленешка.

А. ЗЕЛИКОВА,

культура министерства инспектор.

ЛАКХА ХЬУВКЪАМ КХЕБАРА

Мукъа бец укх деношка «Ермоловский» совхоза кхаи лоладераш. Агротехнически бокъонаша ма яхара шоаи діайийнача хьажкіашта, шекара свеклана, гидуаргашта, кхыйолча юрта боахама культурашта Іукал деш, цар хьувкъам дика кхебара къахьегаш ба уж хіанз. Доал дерга хьежжа дика хьувкъаш латт 130 гектара тіа хлатан 670 гектара тіа счатасан лаьрхіа діайийна хьажкіаш. Гіоракьонана совхоза механизатора Дадаев Вилаудина звеной да из кха.

Цул звеношнача Витиев Халидан, Дадаев Шамсудеи ханнахьа химпрополка йир хьажкіашта. Хіара дийнахь шиишта норма кхоачашйора цар. Цукхьа ціена да кха. Нитта хьинаре къахьийгад 100 гектар йоляа гидуаргий кхай тіа Дадаев Вилаудина звенос.

Исраилова Кебирта звеноча кхалнаха сихбенна олсар дир діайийнача свеклана. Тіехкхоачашйора хіаране шиій норма. Бакъда, къавстта белгалбаха беза хьоакхаме къахьийга Бибиева Патіа, Хиджиева Бакит, Хамбулатова Яха.

Я. ЦУЕВ.

КЕРДА МАШИНАШ КХАЬЧАЙ

Соллан Латвера «РАФ» маркаш йола 4 машен кхаьчай Грознерча «Скорая помощь» гараже.

Цура дика кийтъань я уж.

Города къахьегамхошта гіулакх деш хургья керда машинаш.

Б. ДЖАМБОТОВ.

Швейни объединене Веданарча барзкъаш тегача цехе болх беш ба вайнахьа мехкарий. Дукха ба царна юкъе йоккха опыт йола мастераш. Укх сурта тіара Тухашева Аьсет цига хіамаш тега ешдукха ха яц. Безамца тіойийцар из коллективо. Ше болх безаш, хіамах ка йоалаш хилар діахьеккар йоіо. Смена мастера Бекбулатова Марета дух тіа йоаккхар из цунна хи кала долча хіамашна.

Аьсета новкъостал де опыт йола мастераш бар уллув. Билкша дукха ха ялале бокьонца кариерзайир цо шиій операци. Цхьабаьзда, цо цхьа гіулакх довзарах кхоачам бах іац хьицар дола комсомолка.

Цамогаш хинна новкъост балхо ара ца йоалаш моттиг хилча конвейер тіа бағіарий балха іатть. Из кхетадеча Тухашевас массехк операци іомаьяй хіанале.

— Цуния из хоин операци яц, — доккхал деш йоах цох мастера. — Цо тийга барзкъа шіаккха бран яь юхденнадац оаха.

Ше деш дола хіама тешаме кхоачашду комсомолка Тухашева Аьсета. Шиій новкъосташта хьоккам гойташ дащ нормаш тіехкхоачашъеш къахьет нохчий йоіо.

Хіаьта ишта юкъарча вахара юстара хилац из. Цо дакъа лоац дукхачча кхана дейз цехе віашагіъелла болх беш йолча мехкарий художественни самодеятельносте.

Т. АРЧАКОВА текст сурти.

ЯХЬ ЙОЛАЕННАЙ

Селаен «Динамо» стадионе діайолаелар Къулбехьа Росее Ерригсоюзна шиій лоіамогі йоача пожарни обществой яхьаш.

Яхьанил дакъа лоацаш я Дагестана, Черсии-Балкарахой, Къилбаседа - Хіирий, Нохч-Гіалгіай республикехой; Краснодарски, Ставропольски крайшкара, Ростовски областера командаш.

Тайп-тайпара хургда лоазараш. Масала, 100 метр адар, мотопомпашца бевдда бовхаьехь тіа йоаш йола эстафета, кхыдараш.

Яхье хьалхале яьаккхача командашта сийлен грамоташ, медалаш, ахча премеш, кхыдола совгіаташ тергда.

Кхаь дийнах хургья уж яхьаш.

Б. ЭСМУРЗИЕВ.

Модэ доакхкхаш латт

Ахканара ноккарий мода дакхха доладеннад вай республика боахамаш. Эггара хьалха мода дакхха йолаелар Грозненски района «Цхьоалагіча» майі ціерагіа йола колхоза, «Родина» совхоза. Царна тіехьа ноккхарашкдра мода дакхха йолаелар Шалински района «Червленский» совхоза а.

Хіанзав а дукха мода доакхкхад ну боахамаша.

Паччахьалкхенга дошо цайедеш да мода укх деношка.

В. ДЖАМБОТОВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Кинофильмашта прокат оча республиканский контора «Киношк» яхача кинотеатра экрана тіа арахеш:

«ЭРСИЙ АРЕ»

яха бос бола керда шера форматие художественни фильм.

РОЛЕШ ЛОВЗАЮ: Нонна Мордюкова, Владимир Тихонов, Нина Макарова, Людмила Хитяева, Зоя Федорова.

Хьадаьд «Мосфильм» киностуди.

Нохч-Гіалгіай кинопрокат.

«ДИКАГІБАРАШ» А... ЛИЙГАБАР

«СО ФЕРМАШКА ЛЕЛА ЙИШ ЙОЛАШ ВАЦ»

Из дар Іьмеца діайха ди. Хьделкьийга кхачталехьа 34 градус хьахьоккхар термометро. Со мел доалла хіама іийне гіерташ дар. Нагахьа сег вацар юрта юкъе гуш.

Цхьабакъда, шийла фо лолаш а паргіата а яр Сунженски района XIX партсъезда ціерагіча колхоза парткома секретара нов. Цуза парткома секретара нов. Цуканова кабинете. Тайп-тайпара лозунгашта, плакаташта, портреташта дехьа а сехьа а хіальзакх кхача вымпелашта, саьн чу латтача шіеча байракхо цу сахьате біарт тіаотт из волча діачувоалале а.

Діаьхе истол хьалдиза укх газеташ, журналаш, брошюраш. Саткйна, кьахата тіа къоалам хьекхаш ватіар нов. Цуканов. Аз бена цикъ діабийцача раьза хиладар парткома секретарь.

Со венавар болхама коллектив хьайбий продукташ йоккхара тіаьийца социалистически декхараш мишта кхоачашду хьажа.

— Фермашка гіолла лела йиш яц согі, со райкоме ваха везаш ва, — аьнна шиій кьахаташ хьагулда эттар.

— № 3 йолча ферме мишта гіоргва со, цига ваха машина хургьяцар? — хаьттар аз.

— Коцхом еррига машинаш болх беш я. Сай машина лургьяц аз, райкоме багіа хьаккхаш хьол боккхагіа хет сона, — аьнна къамьел чакхдьаккхилга хайташ согахьа букъ берзабир Цуканова.

Цу тайпара, цхьа біаргэвайначул тіехьагіа ваьнна коттиг да хоаш діавахар колхоза профкома председатель нов. Чумпалов а. Со цига діакхаьча цхьа минот ялалехьа сиха діакъайлар колхоза конторе хинача специалисташ шоай кабинетащ. Мичча тайпара ваха а ферме кхача хьаь хіар аз.

Цхьа иттегіа гіа баккха мара безацзар конторера колхоза автогараже діакхача. Укхаза балха діахьожаярга хьежаш латтащ 4 машина яц. Уж біаргяйча сакхийра са нов. Цуканова леладьча хилорзалах.

ДОАХАИ ШУРА ЯЛА ТУГАШ ДАЦ

Дукха къаракъ мелараж бат йийста теттера гіайгіане ваха вагіар № 3 йолча шурий-товарни ферма заведующая Шляхов Николай Дмитриевич.

Аз шийга ди дика йийцача, гіалле сага шиллеторг я сона, — аьлар цо. Со малав а малагіча гіулакха вена а діахайча хаттарашта жоп хала кийчвелар.

— Хьагойтал, — аьлар аз. — укх шолагіча питилетка шоллагіча шера ферма тіаийца социалистически декхараш?

— Уж кхьахаташ учетчика лелаяду, из тахан воацаш ва.

— Тіаккха планагіа мел шура ихкха еза ферма ялх бетта?

— Мелла яла езе а, тха из план кхоачашъе йиш да халча сеина тувцартда вай из, — аьлар ферма заведующе букхьал сона хьежара а тьежа.

— Хіана?

— Доахана хьа на лукдаь...

— Хіана лац хьайбеша шура?!

Цхьан хоап дика толамаш доахаш віи хела хиниа на ферма хіаза тіехьашкальнкай. 1971 шера хіара іетто дийнахьа 8,7 килограмм шура луш хиинака метте хіанз 5,3 килограмм мара лац. Цу шера 20 июне ынккачунца кийсйни укх шера 2114 центнер къезигагіа шура яьнхай ферма коллективо.

Йисагіча питилетка шоллагіча шера хіара Іаттагара 2100 килограмм шура йоаккхаргья, 3302 тонна паччахьалкхенга діалургья, аьнна да тіаийна социалистически декхараш. Декхараш кьахата тіа дисад. Цхьан доаркене хац шиій мел шура яккха сао, ше хьакца ихь лелаю. Ах шера 135 тонн шура тіайнсай ферма коллективна.

Ферме 16 доаркае я. Церех пхьанне а план кхоачашьйай. Цар беккагіа хинна дац из. Хьайбоц лелаяераша шоай низ а хьинар а из кхоаеш болх бу. Цхьабакъда, хьегача кхиа хила доарагіаш дола беркат хьахилац кулгалхой цар къахьегам шийса кіаштіехьбиккхара, эшар іалашдора оазагіболаш боаандаь.

— Болх бе-м хала дацар, — йоах доярка Батилова Кейпас, — тха кулгалхой балха іаткъаш лола кхоачамбоацараш діадахара сагота белора. Аз болх беча укх диъ шера цхьан доярка шиій классность лакххьаьац, «доярка ленои» чакхдахаа.

Цо пхар бакъдер да ихьча доаркаша дувцар а.

— Тха ферма кулгалхой шоашта мала къаракъ хуле кхылолчох сагото еш бац, — йоахар соца къамаьл дечча доаркаша Малиева Елнас, Махашева Яхас, Икаева Бугос, Мусхатова Малкас, Салтаева Аминатa.

Со ферме діакхаьчача хана 12 сахьат даьлладар. 2 сахьат даьллча доахаи дийтта даьлар. 4 сахьат даллалца цу біайхача маьлхе латтар шура автомашина ирга хьежаш.

Йоахьешнаар аьнна шурийна хіама дергдаи, цунга хіаьта а кіеж яккийта еза, — ахаш віаллла шек бацар ферма кулгалхой.

Еррагача шурийга кіеж яккхийта езаргьяцар, нагахьа сенна бруцеллезни доахан юкъера діакъоастадоре. Кіеж яьккхача лоху шурий хьоанал. Хіанз цуи хьоанал 3,3 процент мара яц.

— Аз бруцеллезни бола 71 етт белгалбаьб, хіаьта уж діакъоастадента са гіулакх дац, — яхаш шийна тіера бехк діабаккха гіерт ферма зоотехник нов. Мирошниченко.

Дийнахьа діа-юха къоастадаь латт деттаи дола доахан. Массанахьа «елочка» яха доахан детта установкаш я. Из дика дагадеха гіулакх да. Цхьабакъда, керташка чудерзадаь латта доакъе моцал Іехаш хул. Ханнахьа хьагіадаьнац хьайбанта моша доакъар. Цу дийнахьа трактор йохар бахьан долаш 30 центнер эшечуя кіеэигагіа ара бул. Хіаьта трактор ца йохаи е віаллла из йоацаш нагахьа да діадоадац.

Июль бетта ихьайттэзза моша доакъар ма луш. вархіазза ца детташ дитад доахан.

Газет дешараьта аз дукхьаьнха нийсдениа хіама да аьлча хета тарлу, бакъда, из іишта дах. Ферме дувцачох ер кхоалагіа шу да укхаза цу тайпара хьал латта.

Хіаьта кхоачамбоацараш діадахара, болх тоабара шоаш даь ер ца дий аьнна хьидуаца дика гіулакх долащ бац ферма кулгалхой, колхоза специалисташ.

ЭШАШ МЕЛДАР ДОАЦАШ ДА

Юрта 25 километр юстара улл № 3 йола шурий-товарни ферма. Цига бах хьайбаш лелаераш. Цхьабакъда, уж эшачунца іолаш, бара терко еш бац боахама кулгалхой. Шоашкьа гаргга дезал бах цига. Царна эша цхьаккха тайпара культурно-бытови хьалаш дац укхаза. Кхыметтел шіилеторгаш эша еза хиича Троицке баха безаш хул уж.

Суп, чай мара кхы дар хіама дац столове. Каст-каста бус болхлой ханнахьа моьх хьа ца ихьаш. Заявка елча а ягіац ферме автолавка.

Деха кхагга біалгаш, наіараш, кінаш, ладэр чуухаш тхозкаш, невех іолегаш штукатурка йолаш шип шера ремонт ца еш латт болхлой ціеноии.

Воагіаш, воаш сег кхийтача мара ягіац почта е. Сайрийна сакъерда, салаіа моттиг яц. Іоха гіанд доацаш ела телевизор чулаттаии цхьа ціааг да. Цуи нейарах даим оіига боал.

Лекцеш, беседаш ент сег вац. Цхьан дешаиа аьлча, цхьаккха тайпара политико-кхетама болх бац укхаза. Фермерчарна дагадейіац шоаш болча колхозера, районера кулгалхой, агитатораш, пропагандисташ баьхка.

Ферме болх берех дуккхагібараш кагирхой ба. Царна юкъе комсомольцаш а ба. Цхьабакъда, уж учете боац, цар взносаш діа ца тела 8—9 бутт ихар мо ха я.

ВО ХЬАЛ ДАЦ НИКОЛАЯШКА

Каст-каста пелииг а техе, частушкаш а лекхаш цу діамигача юрта корзагіббье лелаш хул ферма кулгалхой: заведующи Шляхов Николай Дмитриевич, зоотехник Мирошниченко Николай Иванович, ветеринарни фельдшер Барановский Николай Пантелеевич. Бехк бац цар «Корта боххбеш маларах алкоголизмах дукхьала къовсам чіоагібара де дезарех» бола КПСС ЦК сооцам, цул тіехьагіа 1972 шера 19 июне брадавьна РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указ даххьаш а еэаш хьина почта хіанз а царнига хьакхаьчаяц. Вай лакхе из дийцарий из хан-ханнахьа укхаза ца укилга.

— Из тхо ца дезачар деш дола къамаьлаш да, балха долча хана къург баьбац тхох сага, — аьнна массанеча хьалхара жоп делар ферма заведующа, Хала лар цу къамаьлах сона гіуххаз бела нах а тешабе.

Во хьал дац кулгалхошна. Ваьча хана мичахьа діайита машина я. Ремонт е езаш дац чубьха ціеноии. Саготде дезаш бац дуачоа я. Общепита лаьрхіа а кхаш цхьаниа спиcка тіа а йоалаш паччахьалкхен чотагіа кхоабош йиъ хьакха я. Езача хана яттогіа ар техий йиъ а шиій берташ сиина сиха діакъайлийоах.

Хьаккхарчашна хьожаш ва ризотник. А. Киязько. Хьакха ахкьаче хьаьа кулгалхошта вицлац из.

Цхьабакъда, шоашка мо шоай балхага а кулгалхой хьомаре ферме тахан латта гіуленаш ихьча тайпара хургдар.

Во латт ферма осеменаторски болх. 48 процент доахан іахаре дус. Телахю зоотехнически бокьонаш. Хіанз а тіехьа доакъара рацион оттаньяц укхаза. Дикагіо йола опыт йоаржаяра. болхлой говзал лакхъяра хіама дац зоотехника Мирошниченкос.

Мукца ихьа вальча саина лелабу шиій болх ветеринарни фельдшера Барановске а. Укх 6 бетта цо «сов дика дарба дерах» тайптайпара лазараш кхетарца 59 бежан діадаьннад колхоза іулла юкъера.

— Са ядк клас мара образовани а яц. Хьайбаш, хьайбаш долга мара сона хіама а хац. фермера беррига боллой сона гіалатаьх а ба, тіакта бехк біа са серахьа велага кхоадаш хилча, — ихаш дуиц шийх къахетар доа доахаш ферма заведующа Шляхова Николай Дмитриевича.

Тха къамаьл чакхдоалаш дикагіа бола хьайбаш лелаераш діаязбу балар іа, аьнна декар дир сога ферма кулгалхоша.

Цу гіулакха со геттара раьза хилар. Кхычарна юхе сай блокнота тіа діаязйир аз З. Шлядова, А. Киязько тайпан ціераш тіехкха царца къамаьл де безам хилар.

Ха сайрангахьа лестаир, чуберзаш латтар кхашкара болхлой. Шура кіежъаьккха ялара хьежаш шиій автомашина йисте вагіар шофер.

Ши маьшик латтача базарча віаьмигача ціагіа діачудахар тхо. Цига біаргабайра дикагіа бола хьайбаш лелаераш. А. Киязько когаш лаьтта а болаш дегі маьига тіа а долаш аркъал вахача уллар... хіаьта З. Шлязова маьлгена віатіакхача цо на тоьаш бертал ваххача ким хьал на гіоттадуи висавар.

Царна уллув яла исса шупаш біаргайча хайра сона царгара шиерваю йиш велча хіама хургдоацалга.

— Оаха, кхоаиа... кхоаиа... балхара діабоахарба уж, йоахар беха хьайзача ферма кулгалхоша.

Ара боад къовлабеннабер. Гіийло делхаш догіа дар. Шаьхха дагадехар сона нов. Цуканова сайга аьнна дешаш: «Со фермашка лела йиш йолаш вац».

А. ХАШИЕВ.

КООПЕРАЦЕ БОЛХЛОЙ ДЕШАР

Вай республика кооперативий экономически дешар чакхдаьлар.

Политически экономически темах лаьца аьча лекцешка ладийгіар потребительски обществай председателаша, цар заместителаша, бухгалтераша, экономисташа.

Пхе дийнахь хилар дешар.

Хіанз экономически дешара кийчлуш ба районий тииий заведующеш, общественни кхачен болхлой, товароведаш, кхыбараш.

С. ВОРОНИН.

Тахани кхоанеи хургда

7 июль

В. И. ЛЕНИНА ЦІЕРАГІА МАЙДА. СССР хьаяь 50 шу дизара хетадаь иллеи халхареи ціей. 19.00 — Ачхой-Мартана концерт. 20.00. Кинофильмаш.

С. М. КИРОВА ЦІЕРАГІА КУЛЬТУРАИ САЛАІАРЕИ ПАРК. СССР хьаяь 50 шу дизара хетадаь иллеи халхареи ціей. 18.00 — Веданарча театре — Надтеречни района концерт. 15.00. Къайлача театре — кхалнихьа клуба занятии. 17.00 — Спортивни майда тіа — волейболагіеи йоккхача теннисагіеи бола яхьаш. 18.00. Нохч-Гіалгіай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 19.30 — Кинолекторий. «Вай хьара ракетии — вертыи гераз» яхача темагіа лекци, «Вай шелха гіаллаш» яха кинофестиваль.

В. И. ЛЕНИНА ЦІЕРАГІА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 10.00. Бозх беш хургья «Искра» яха берий клуб. 11.00 — Бераша кинофильмаш. 18.30 — Баьццара театр — «Советски-американски отношенеш», яха лекци.

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 10.00 Берий утренник. 11.30 — Бераша кинофильмаш. Темаий театра «Азартир» яха спектакль. 17.00 — Духовой оркестро діалоох пайнаьха ашараш. 19.00. «Алкоголизмацара общественности къовсам» яха лекци. 20.00 — Кагирхой салаіама сайре.

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА КУЛЬТУРА ЦІА. 17.00. Ахкан беш — «Вайнах» яхача эстрадни ансамбля концерт.

Н. К. КРУПСКАЯ ЦІЕРАГІА КУЛЬТУРА ЦІА. 19.00. Ахкан кинолекторий. С. Я. Лемешева 70 шу дизара хетаиь кинсайре.

ЛЕНИНСКИ РАЙОНА КУЛЬТУРА ЦІА. 18.30. Кагирхой салоіама сайре. 20-ча УЧАСТКА КЛУБ. 18.00. — Корта болоа малара — моттиг эш яха лекци.

8 июль

В. И. ЛЕНИНА ЦІЕРАГІА МАЙДА. СССР хьаяь 50 шу дизара хетадаь иллеи халхареи ціей. 19.00 — Шелковской района концерт. 20.00. Кинофильмаш.

С. М. КИРОВА ЦІЕРАГІА КУЛЬТУРАИ САЛАІАРЕИ ПАРК. 16.00 Спортивни майда тіа — волейболагіа йола яхьаш. 15.00 — Къайла театр — кхалнахьа клуба занятии. 19.00 — Нохч-Гіалгіай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 18.00. СССР хьаяь 50 шу дизара хетадаь иллеи халхареи ціей Баьццарча театре — Урус-Мартана района концерт. 19.30 — Кинолекторий. Нохч-Гіалгіайчоь іалдаш дукха ду хан» яха лекци. «Вай шелха гіалла» яха кинолекторий.

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 10.00. Бераша утренник. 10.30. «Доттагіалла» яхача пионерий лагера самодеятельности концерт. 11.00. Бераша кинофильмаш. 18.00 — «В. И. Ленин — дунен тіа эттара хьалхара болхлойн паччахьалкхе хььжар» яхача темагіа йола кинофестиваль. 20.00. Кагирхой салаіама сайре.

В. И. ЛЕНИНА ЦІЕРАГІА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 9.00. Бераша кинофильмаш. 12.30 — Болх беш я «Искорка» яха берий клуб. 18.00. Баьццарча театре — «В. И. Ленинов образ поэзе» яха лекци. 19.00. Хадаьа оперни театра концерт.

КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА КУЛЬТУРА ЦІА. 10.00. Ахкан беш — филателистий кружока занятии. 11.00 — «Бакъдолчохи сийнахи» яха беседа. 12.00 «В. И. Ленина ціерагіао яха тематически кино гойтар.

Н. К. КРУПСКАЯ ЦІЕРАГІА КУЛЬТУРА ЦІА. СССР хьаяь 50 шу дизара наькъадоладаш. 19.00 — Российски Федераци Союзни Республикаш Ди. Тематически киносайтар.

ЛЕНИНСКИ РАЙОНА КУЛЬТУРА ЦІА. 10.00 бераша йола утренник.

20-ча УЧАСТКА КЛУБ. 18.00. Документальни кинофильмаш.

ТЕЛЕВИДЕНИ

7 июль

9.00 — Передачай программа. 9.00 — Бос бола телевидени. Массанена йола гимнастика. 9.30 — Кердадараш. 9.40 — Бос бола телевидени. Андрусенкой хьакхаленца йолча Ерригсоюзни телевиденеи радиои хоро концерт. 10.20 — Литературни дешараш. 10.45 — «Радиоцірк». Іалман - популярни программа. 11.15 — Экрано доттагіий віашагіетох. Советски Союз — Польски Халкъа Республика. 12.15 — «Шуи письмойи». 12.30 — Чкъьарий доахабун дерга. 12.40 — Документальни фильм. 13.00 — «Халкъий доттагіалла» яха кинофестиваль «Грузи, легендаш, хинжараш». 14.00 — КПСС XXIV съезда сооцамаш кхоачашде. Са питилетке (гіалгіай меттала). 14.15 — Бос бола телевидени. Хьайбай дунен тіа. 15.25 — «Мерс — тіехье» яха документальни фильм. 15.40 — Болхлой тіехье. 16.05 — Дунен халкъашта юкъера панорама. 16.35 — Бос бола телевидени. Музыкальни віашагіеттар. 17.00 — Кердадар лахар. Передача діахьу йоазанхочо Смирнов. 18.00 — Кердадараш. 18.10 — Къоний эфире а. Оаха толанташ лех. 19.10 — Бос бола телевидени. «Віаьхийча сага Чертопханова вахар а валар а» яхача телевизионни художественни фильма премьера. Хьалхара сери. 20.20 — «Дошо орфей» яхача эстрадни иллей барзкіалагіа йолча дунен халкъашта юкъерча фестивале. Болгарера передача. 21.00 — «Хаь». Информационни программа. 21.30 — Бос бола телевидени. «Наіараш тіаьт» яхача телевизионни спектакле премьера. 23.00 — Кердадараш. Передачай программа.

8 июль

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Бераша йола іуйранара гимнастика. 9.30 — Кердадараш. 9.40 — Бераша. «Царамн Нос» яхача Гауфа фыльгон йола телевизионни спектакль. 10.30 — «Музыкальни киоск». 11.00 — Юртара сахьат. 11.35 — Кердадараш. 12.00 — Тахан чкъьарий доахачунех Ди ва. 12.15 — Чкъьарий промышленносте болхлой занинах дола концерт. 13.00 — Къона ленинец. 13.40 — «Вешние воды» яха художественни фильм. 15.15 — Спортни къахьегамеш деза ди. Къахьегама резерви общества кхийтталиагіа йола спартакиада хьаьелаш хетадаь спортивни деза ди. 16.15 — «Спортгала спортивни журнал. 17.00 — Бос бола телевидени. Кинопикъбарной клуб. 18.00 — Кердадараш. 18.10 — «Дошо орфей» яхача эстрадни иллей барзкіалагіа йолча дунен халкъашта юкъерча фестиваль. Болгарера передача. 19.30 — Бераш хинна хунцамаш. Передача діахьу Центральни телевиденеи Ерригсоюзни радиои политически обозревателя Виктор Шрагина. 19.50 — Бос бола телевидени. Віаьхийча сага Чертопханова вахар а валар а» яхача телевизионни - художественни фильма премьера. 2-гіа сери. 21.00 — «Хаь». Информационни программа. 21.30 — Вальни халхараш лерий Ерригсоюзни хьакхарча конкурса лауреатий - дипломантий хьахаш йола выступлене. Ластеньана кердадараш, передачай программа.

РАДИО

8 июль

6.30 — Юртара вахар (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Къонал (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 13.00 — «Іажагіьенна сайре» яхача Вокоа романацера дакъа (гіалгіай меттала). 13.20 — «Самукамерча талгіе тіа» яха музыкальни передача (гіалгіай меттала). 13.45 — «Іела діадевца вахар» яха корреспонденци (нохчий меттала). 14.00 — «Ціа сийгаш» яха пионерашта дешаршентеш йола передача (гіалгіай меттала). 14.30 — Саид Бадуев. «Советски нохчий литературане лард еллар», яхача цикланцара радиоочерк (эрсий меттала). 15.00 — Москва. 16.15 — «Вай махка гіолла музыкальни никъ бар» яхача циклацара передача (нохчий меттала). 16.00 — «Кавказа іуйре» яха радиожурнал. 17.00 — Москва.

9 июль

6.20 — Юртара іуйре (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.28 — Юртбоахама ишрой школа (нохчий меттала). 7.40 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Шоена дукха еза ашараш. 9.00 — Москва. 14.30 — «Юртарча коммунистий йоахлонаш» яха корреспонденци (нохчий меттала). 14.45 — «Къахьегамца сий долаш ва сег» яха очерк (гіалгіай меттала). 15.00 — Москва. 15.15 — «Массанахьа дика вах ба» яха передача (эрсий меттала). 15.30 — Кіиранденнахьара ашарий программа (эрсий меттала). 16.00 — «Салоіа минуташ» яха радиокомпозици (нохчий меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — «Школьни глобус» яха пионерашта дешарашта йола радиожурнал (эрсий меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Иллеш доттагіаьа дарашта дола концерт (нохчий меттала). 19.00 — Москва.

ХАОТТАМ

Тахан республике гіоллен Грозне хунпалуш морхаш а йолаш, дукхагіча дакъе йоачаи а йолаш, бе-беча оагіорахьара гіийло мух а хьекхаш, ха хила а фегара температура республике 26—31, Грозне 26—30 градус хила а тарлу. Кхоаней лоииен хуппалуш морхаш а йолаш, къулбехьарча районашка ди а хьункхаш, бе-беча оагіорахьара гіийло мух а хьекхаш; ха хила а фегара температура бийсанна 15—20, деношна 26—30 градус йіовхаа йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный-51, 364051, Ленина улица, 11 (3-гіа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-90; редактора зам. — 3-30-11; бокхтахама секретара — 3-34-38; партийни вахарен, культурин отделий — 3-61-40; промышленноста отдела — 3-42-30; юртбоахама отдела — 3-42-28; кехатий отделий бухгалтерен — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательство типографи, Революции проспект 7/34.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный-51 364051 ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-90; зам. редактора — 3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-40; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/34.

СФ05140. Заказ 5110.